

Nașterea Domnului, Muzeul Bizantin din Atena, sec. XV. Școala Cretană. Autor posibili: Anghelos.

† Andrei

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului

Nu mai suntem dezmoșteniți!

*Astfel, dar, nu mai ești rob, ci fiu;
iar de ești fiu, ești și moștenitor
al lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos
(Galateni 4, 7)*

Asistăm triști și cu sufletul frânt de durere la izgonirea lui Adam din Rai. Dumnezeu îl făcuse tânăr, sănătos, frumos și nemuritor, și-l așezase în splendoarea Raiului. Dar, datorită păcatului, toate se prăbușesc. Omul ajunge bătrân, bolnav, urât și muritor. Iar bunul Dumnezeu îl dezmoștenește și-l alungă din Rai. Ne spune Scriptura că de aceea l-a scos Domnul Dumnezeu din grădina cea din Eden, ca să lucreze pământul din care fusese luat (Facere 3, 23).

Adam a ales răul, păcatul, și ne spune Sfântul Maxim Mărturisitorul că răul este abaterea lucrării puterilor sădite în fire de la scopul lor și că primul om, neducându-și mișcarea lucrării puterilor naturale spre scop, s-a îmbolnăvit de necunoștința cauzei sale, socotind, prin sfatul șarpelui, că acela este Dumnezeu. Finalul îl subliniază același Sfânt Părinte: *orice plăcere are ca urmașă, în chip sigur, durerea*. Bietul Adam, datorită plăcerii de a gusta din pom, neascultând de Dumnezeu, s-a expus durerii.

Dezmoștenit, orfan, îndurând necazurile, plângea de dorul Raiului. Ne spune Sfântul Siluan Athonitul că Adam, părintele întregului neam omenesc, a cunoscut în Rai dulceața iubirii lui Dumnezeu. Pentru aceasta a suferit amarnic atunci când, din pricina păcatului lui, a fost izgonit din grădina Edenului și a pierdut iubirea lui Dumnezeu. Se tânguia cu gemăt mare și suspinurile lui umpleau toată pustia².

Și nu numai Adam, ci și toți urmașii lui am moștenit aceeași soartă. Ne spune Sfântul Pavel că *printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el* (Romani 5, 12). Iar moartea este precedată de un cortegiu întreg de boli și suferințe, de nedreptăți și neînțelegeri.

Dumnezeu le făcuse pe toate bune foarte (Facere 1, 31), dar ele nu au rămas așa. Armonia și echitatea lăsate de Creator au fost date peste cap. Privind în ce hal a ajuns lumea, *vezi neghiobi împodobiți cu hlamida înțelepților și filosofi zgribulind în zdrențe. Vezi escroci îmbuibăți cu bunuri pământești și profeți înfometaji, netrebriți înconjuțați de admiratori și creatori osândiți la nelucrare, risipitori sărbătoriti și muncitori disprețuiți. Vezi cum cel tare lovește în cel slab, cum cel șiret îl păcălește pe cel blând și cum asupra dreptilor triumfă răutatea*³.

În lume se săvârșesc crime, ucideri, furturi și nedreptăți. Se urăște, se înșeală, se mințe, se calomniază, se jură strâmb, se dorește bunul altuia. Unii se îmbată, alții se învrăjesc, se ceartă, se bat, se dușmănesc, soții se despart, copiii și tinerii se strică. Se păcătuiește și se suferă între noi și în jurul nostru, sunt multe lipsuri, boli și moarte. Se înjosește chipul lui Dumnezeu din om.

Oamenii au ajuns ca niște oi care nu au păstor. Dumnezeu constată acest lucru și prin graiul proorocului Iezechiel: *Oile Mele rătăcesc prin toți munții și pe tot dealul înalt; împrăștiatu-s-au oile Mele peste toată fața pământului și nimeni nu îngrijește de ele și nimeni nu le caută* (Iezechiel 34, 6). Oamenii erau niște dezmoșteniți.

Pentru această lume prăbușită, pentru omul dezmoștenit, se întrupează Domnul Hristos. Apostolul Crăciunului este limpede: *Iar când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea* (Galateni 4, 4). De câte ori rostim Crezul, afirmăm acest lucru: *Care, pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din Ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om*⁴.

Sfântul Pavel ne spune că, dacă prin Adam cel vechi toți ne-am prăbușit, prin Adam cel nou toți suntem restaurați: *Așadar, precum prin greșala unuia a venit osânda pentru toți oamenii, așa și prin îndreptarea adusă de Unul a venit, pentru toți oamenii, îndreptarea care dă viață* (Romani 5, 18). Consecința directă este aceea că redevenim fii ai lui Dumnezeu și moștenitori ai Raiului. Nu mai suntem dezmoșteniți: *Astfel, dar, nu mai ești rob, ci fiu; iar de ești fiu, ești și moștenitor al lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos* (Galateni 4, 7).

Fiul lui Dumnezeu se face Om, își asumă firea omenească, se face frate cu noi ca pe noi să ne facă fii ai lui Dumnezeu, să ne îndumnezeiască. Părintele Dumitru Stăniloae, de la a cărui plecare la Domnul se împlinesc două decenii, afirmă: *prima concluzie ce rezultă de aici este aceea că Însuși Fiul lui Dumnezeu S-a unit la maximum cu umanitatea sau a venit în maximă apropiere de noi*⁵.

Dumnezeu nu mai este undeva departe, ci este foarte aproape de noi, este cu noi, ne scapă de angoasa singurătății și a abandonării. Nu mai suntem orfani. Părintele Dumitru Stăniloae își continuă

DIN SUMAR:

ALEXANDRU NEPOTRANU – Despre omenia românească la Nașterea Domnului (p. 3)

PR. EUGEN GOIA – 1 Decembrie 1918 – La Alba Iulia (p. 3)

PR. ALEXANDRU MORARU – Preasfințitul Părinte Episcop-Vicar Vasile Fluieraș Someșanul (p. 4)

AUREL SASU – Viața de dincolo de moarte (p. 5)

MIRCEA GELU BUTA – Mărturii și memorii (p. 5)

COSTION NICOLESCU – Când Biserica îmbrățișează cultura... (pp. 6, 10)

PR. BOGDAN MARIAN – Despre timpul liturgic al cântării colindelor (p. 12)

¹ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, „Filocalia 3”, Sibiu, 1948, p. 8.

² Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdiei și iadul smerenței*, Deisis, Alba Iulia, 1994, p. 206.

³ *Săptămâna Patimilor*, Renașterea, Cluj-Napoca, pp. 110-111.

⁴ *Liturgher*, EIBMBOR, București, 2012, p. 170.

⁵ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă 2*, EIBMBOR, București, 1974, p. 36.

argumentul și zice că acum *Persoana divină a Fiului lui Dumnezeu sau a Cuvântului* întră în planul experienței comune a celor ce cred în El ca o persoană din rândul persoanelor umane, care, însă, în același timp, le dă putința de a o sesiza ca persoană dumnezeiască.⁶

Oamenii cu o viață duhovnicească deosebită nu numai că sunt convingși teoretic de prezența lui Hristos, ci au parte și de o experiență directă a Lui. Sorin Dumitrescu a scris o carte intitulată *7 dimineți cu Părintele Stăniloae*. În acest volum autorul consemnează o experiență de o gingășie rară, pe care i-o împărtășește Părintele Stăniloae: *Alaltăieri seară, în ultima repriză a somnului, am avut un vis nemaipomenit. Parcă era Iisus; tânăr, blând, dulce, plăcut... Era un tânăr de o frumusețe nemaipomenită și de o apropiere sufletească cum nu am mai văzut. Mi-a făcut atâta bucurie întâlnirea aceasta încât m-am sculat așa de fericit...⁷*

Sfântul Siluan Athonitul a avut o experiență directă cu Domnul Hristos. În clipa în care era cel mai deznădăjduit, pe pragul disperării, se duce la vecernie, în Parachisul Sfântului Ilie, și de abia rostește rugăciunea „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă!” că, în dreapta ușilor împărătești, în locul icoanei Mântuitorului, îl vede pe Hristos Cel viu. Întreaga sa ființă i se umple de lumina harului Sfântului Duh în care recunoaște pe Domnul. Privirea Sa blândă și infinit de bună, iradiind iertare, pace și bucurie, atrage irezistibil întreaga sa făptură.⁸

De la Nașterea Domnului Hristos, Dumnezeu este cu noi. Sfântul Evanghelist Matei, relatând acest eveniment, ne arată că s-a împlinit proorocia lui Isaia: *Iată, Fecioara, va avea în pântec și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuiește: cu noi este Dumnezeu* (Matei 1, 23). Iar Sfântul Apostol Pavel este copleșit de această taină: *cu adevărat, mare este taina dreptei credințe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă* (1 Timotei 3, 16).

Marele nostru teolog, pe care l-am mai amintit, ne spune că acum știm sigur că *Dumnezeu-Cuvântul e Persoană sau o existență asemănătoare existenței noastre personale, prin faptul că se face și Persoana firii omenești, fără să înceteze a fi Persoana firii dumnezeiești. Prin aceasta garantează valoarea maximă a persoanelor omenești și eternitatea lor*⁹.

Faptul că raiul s-a redeschis prin nașterea Mântuitorului, că nu mai suntem orfani și dezmoșteniți, îl mărturisesc și celebrările liturgice de la Crăciun și colindele noastre. Cântăm la vecernia Crăciunului stihira următoare: *Veniți să ne bucurăm întru Domnul, povestind taina ce este de față. Zidul cel despărțitor cade acum; sabia cea de foc se îndepărtează; heruimul nu mai păzește pomul vieții; iar eu mă împărtășesc de dulceața din rai, de la care m-am îndepărtat prin neascultare*¹⁰.

Adevărul de credință că Dumnezeu se coboară pe pământ ca să-l suie pe om la cer este subliniat în altă cântare: *Cerul și pământul astăzi s-au împreunat, născându-Se Hristos. Astăzi Dumnezeu pe pământ a venit și omul la ceruri s-a suit. Astăzi este văzut cu trup, pentru om, Cel din fire nevăzut. Pentru aceasta și noi, lăudându-L, să-I strigăm: slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pacea care ne-a dăruit-o nouă venirea Ta, Mântuitorul nostru, slavă Ție!*¹¹

Folclorul nostru de inspirație creștină se oprește atât la greșeala lui Adam, la alungarea lui din Rai, cât și la izbăvirea lui prin nașterea Domnului Hristos. Un vechi colind din Apuseni redă dialogul Domnului Hristos cu Adam: *le-ți, Adame, ce mai ai? Și din Rai afară-mi hai, / Să-ți cumperi un plug să ari. / Și să-ți ari și să trudești, / De-acolo să te hrănești*¹². Tânguirea lui Adam la aflarea sentinței este plină de nostalgie: *Raiule, grădină dulce, / Eu din tine nu m-aș duce, / De dulceața poamelor, / De mirosul florilor, / De fumul tămâilor, / De zborul albinelor, / De dragul îngerilor*¹³.

Colindul *Praznic luminos*, armonizat de Timotei Popovici, ne spune că, la Crăciun, s-a deschis din nou Raiul și că strămoșii au fost mântuiți: *Raiul cel închis / Azi iar s-a deschis, / Șarpelui cumplit / Capul i-a zdrobit, / Și strămoșii iară, / Prin Sfânta Fecioară, / Iar s-au înnoit*¹⁴.

Sfântul Maxim Mărturisitorul ne spune că în Rai erau doi pomi cu semnificație specială – pomul vieții și pomul cunoștinței binelui și a răului. *Pomul vieții este, desigur, făcător de viață; iar*

*pomul care nu-i al vieții e vădit că e făcător de moarte*¹⁵. Prin nașterea Domnului Hristos se redeschide Raiul și noi avem acces la pomul vieții.

De fapt, pomul vieții este Domnul Hristos. Așa glăsuiește troparul Înainteprăznuirii: *Gătește-te, Betleeme, că s-a deschis tuturor Edenul! Împodobește-te, Efrata, că pomul vieții a înflorit în peșteră din Fecioara! Pentru că pântecul aceleia rai înțelegător s-a arătat, întru care este dumnezeiescul pom, din care mâncând vom fi vii și nu vom muri ca Adam. Hristos se naște ca să ridice chipul cel căzut mai înainte*¹⁶.

Ni s-ar putea părea că, pentru a mânca din dumnezeiescul pom, trebuie să fim mari nevoitori și asceți. Este adevărat că de Hristos nu te poți apropia oricum și că marii nevoitori au avut acces la pomul vieții. Dar și nouă, credincioșilor obișnuiți, care ne pocăim de toate răutățile noastre, Dumnezeu ne îngăduie prin Sfintele Taine accesul la pomul vieții. Sfântul Nicolae Cabasila ne spune că, *alături de această cale, mai puțin bătorită și rezervată personalităților cu o excepțională trăire și experiență duhovnicească, și, mai ales, a marilor pustnici, viața spirituală a Ortodoxiei mai cunoaște și o a doua cale, mult mai ușoară și la îndemâna marii mulțimi, realizabilă nu numai în izolarea și în liniștea pustiei, ci în mijlocul lumii, în nemijlocită apropiere de semenii noștri și în strânsă comuniune cu ei: este calea trăirii spirituale liturgice, care urmărește unirea cu Dumnezeu prin mijloacele formelor sensibile ale cultului sau ale slujbelor divine*¹⁷.

De aceea, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat ca anul 2014 să fie dedicat Sfintei Spovedanii și Sfintei Împărtășanii, să fie un an Euharistic, știind bine că *săvârșirea Sfintei Liturghii are ca obiect prefacerea darurilor în dumnezeiescul Trup și Sânge, iar ca scop sfințirea credincioșilor*¹⁸.

Sigur că pentru a intra în Rai și a gusta din pomul vieții, pentru a te împărtăși și cu Sfintele Taine, este nevoie de o anume pregătire. Postul Crăciunului ne-a dat această posibilitate. Abținerea de la mâncarea de dulce, lectura Sfintelor Scripturi, actele de caritate și, mai ales, o bună Spovedanie ne-au ajutat să ne primenim sufletul. Sfântul Simeon Noul Teolog, referindu-se la pocăința și la nevoia sinceră, determinate de o credință puternică, zice: *Așadar, crezând din tot sufletul și căindu-ne cu căldură, zămislim pe Cuvântul lui Dumnezeu în inimile noastre, ca Fecioara, dacă avem sufletele noastre fecioare curate*¹⁹.

Sfântul Macarie Egipteanul ne spune că *pocăința este singura noastră salvare! Nici cultura, nici inteligența, nici noblețea, nici frumusețea nu-l reinnoiesc pe om, ci numai pocăința adevărată, rușinea și regretul pentru tot păcatul săvârșit în trecut. Și, bineînțeles, schimbarea totală a felului de viață, de gândire*²⁰. Pocăința adevărată se finalizează întotdeauna printr-o bună spovedanie, urmând apoi împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului.

Vasile Voiculescu, în cunoscutul-i „Colind” cu profund conținut euharistic, spune: *În coliba-nțunecat / Din carne și os lucrată, / A intrat Hristos deodată. / Nu făclie ce se stingea, / Nu icoană ce se frânge, / Ci El Însuși, trup și sânge, / Preschimbat pentru făptură / Într-o scumpă picătură, / Dulcea Cuminecătură*²¹. Sărbătoarea Crăciunului are în centrul ei de foc acest Ospăț euharistic al credinței – Sfânta Liturghie. În coliba sufletului nostru, curățită în timpul postului, intră Hristos Cel născut în ieslea Betleemului. Sufletul nostru, devenit iesle curată, trebuie să-I ofere sălaş Mântuitorului. Fără Liturghie, fără o serioasă preocupare spirituală, Crăciunul rămâne o sărbătoare folclorică și comercială.

Dorința noastră puternică de a ne curăți și a deveni sălaş al lui Hristos o exprimă și cântările din preajma Crăciunului: *Pe mine, cel ce am ajuns peșteră de tâlhari, arată-mă, Doamne, Cel ce în peșteră Te-ai născut, locaș al Tău și al Tatălui și al dumnezeiescului Tău Duh, ca să Te slăvesc întru toți vecii*.

Prin nașterea Domnului Hristos suntem reînviați. Sfântul Pavel ne spune: *pentru că sunteți fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile noastre, care strigă: Avoa, Părinte!* (Galateni 4, 6)

Dorim ca acest Ospăț al credinței să fie deplin pentru dumneavoastră, pentru toți, iar sărbătorile Crăciunului, Anului Nou și Bobotezei să le petreceți cu multă bucurie, împreună cu cei dragi!

Hramul Centrului «Sfântul Nectarie» din Cluj-Napoca

Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca și-a cinstit în mod deosebit ocrotitorul spiritual. Cu prilejul hramului din data de 9 noiembrie, ziua de prăznuire a Sfântului Nectarie Taumaturgul, la sediul centrului situat pe str. Cernei fără număr a fost săvârșită Sfânta Liturghie de către PS Episcop Vasile Someșanul, încoronat de un sobor de preoți și diaconi, a săvârșit Sfânta Liturghie. Din sobor au făcut parte: P.Cuv. Arhim. Conf. Univ. Dr. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, P.Cuv. Arhim. Visarion Pașca, duhovnicul Mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului” de la Florești, Pr. Bogdan Chiorean, preotul Centrului, Pr. Dr. Petru Ilea, Pr. Dan Hognogi, Pr. Ovidiu Mercea și Pr. Vasile Ilea, Diacon Prof. Daniel Mocanu și alții. La slujbă au luat parte: D-na Prof. Univ. Dr. Maria Mirela Gherman Căprioara, Director medical al Centrului, Dl. ec. Vasile Delean, Director Economic, Dl. Acad. Horea Colan, Președinte Executiv al Asociației Filantropice Medical-Creștine „Christiana” – Cluj, profesori universitari, oficialități locale invitați speciali (Dl. Antrenor Cristian Dulea și Liviu Solomon), cadre medicale și angajați ai centrului, beneficiari, sponsori și credincioși care urmăresc activitatea Centrului „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca. Din partea Centrului Eparhial, ca delegați ai Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei au participat Dl. Liciniu Cămpian, Consilier Misionar-Social, și Dl. dr. Valentin Vesa, Secretar Eparhial.

Sf. Liturghie a fost urmată de o slujbă de Te Deum cu ocazia aniversării unui an de la inaugurare și a 6 luni de la începerea efectivă a activității medicale. În cuvântul de învățătură adresat celor prezenți, PS Vasile a adus mulțumiri tuturor celor implicați în buna desfășurare a activităților centrului și a vorbit despre menirea acestuia: „Cei care, într-o formă sau alta, au contribuit la ridicarea acestui așezământ, toți cei care din mila Lui Dumnezeu și din chemarea Lui îndeplinesc o ascultare, o misiune, o lucrare în acest așezământ, în folosul bolnavilor care sunt internați aici, întru nădejdea ușurării suferințelor lor trupesti și sufletești,

îndeplinesc o lucrare importantă, care ne sensibilizează pe toți, și pe cei care suntem sănătoși, dar și pe cei bolnavi. Avem bucuria să mărturisim că la ideea înființării acestui așezământ, încă de la început au răspuns autoritățile administrative și medicale de la toate nivelurile, local, județean și guvernamental, agenți economici, credincioși ortodocși, romano-catolici și evanghelicici din Cluj, din țară și din străinătate”.

În semn de prețuire față de ajutorul acordat, PS Vasile a oferit diplome celor care s-au implicat în edificarea și funcționarea Centrului de îngrijiri paliative „Sf. Nectarie”. Centrul de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie din Cluj-Napoca a fost ridicat de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și se adresează pacienților bolnavi de cancer, precum și familiilor acestora, indiferent de apartenența etnică și religioasă. Centrul a fost construit, dotat și mobilat între anii 2010-2012 și a fost sfințit la data de 9 noiembrie 2012 de către ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, chiar în ziua de prăznuire a Sfântului Ierarh Nectarie, ocrotitorul centrului. Centrul dispune în prezent de 10 saloane cu 20 de paturi, un centru de zi, ambulator, capelă, precum și de o farmacie și de o sală de kinetoterapie. În acest centru, serviciile de îngrijiri paliative sunt acordate gratuit de o echipă interdisciplinară, specializată, formată din medici, farmacist, preot, asistenți medicali, psiholog, asistent social, infirmiere și voluntari. Această echipă este pregătită să răspundă nevoilor medicale, spirituale și sociale ale de pacienți și familiilor lor într-un moment dificil al vieții.

A. P., A. A.

⁶ Ibidem.

⁷ Sorin Dumitrescu, *7 Dimineți cu Părintele Stăniloae*, Anastasia, București, 1992, p. 7.

⁸ Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdiei și iadul smerenei*, p. 15.

⁹ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă 2*, p. 37.

¹⁰ Mineul pe Decembrie, EIBMBOR, București, 2005, p. 426.

¹¹ Ibidem, p. 434.

¹² Conf. Univ. Dr. Ioan Bocșa, *Colinde Românești*, Fundația Culturală Terr Armonia, Cluj-Napoca, 2003, p. 621.

¹³ Ibidem, p. 624.

¹⁴ Pr. Prof. Ioan Brie, *73 de Colinde*, Cluj-Napoca, p. 27.

¹⁵ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, p. 150.

¹⁶ Mineul pe Decembrie, p. 312.

¹⁷ Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii și Despre viața în Hristos*, București, 1989, p. 15.

¹⁸ Ibidem, p. 27.

¹⁹ Filocalia 6, EIBMBOR, București, 1977, p. 157.

²⁰ Pocăința sau întoarcerea la Dumnezeu, Editura Bizantină, București, 2001, p. 42.

²¹ Vasile Voiculescu, *Integrala Operei Poetice*, Editura Anastasia, București, 1999, p. 575.

Tableta lunii decembrie

Despre omenia românească la nașterea Domnului

Alexandru Nemoianu

na dintre cele mai frumoase și mai mișcătoare vorbe românești, care mai poate fi auzită în sate, este „vino să te omenesc” sau: „am fost omenit”. Deplin este trăită „omenia” la Nașterea Domnului.

În înțeles imediat, „a omeni” pe cineva înseamnă a primi pe cineva în casă și a-i dăruia o bucată de pâine, un pahar de apă, o vorbă bună sau toate la un loc. Iar a „fi omenit” înseamnă a primi cele amintite mai înainte. Dincolo de frumusețea exprimării, dincolo de ilustrarea celei mai autentice trăsături românești, cea care leagă demnitatea de modestie și modestia de eleganță, „a omeni” înseamnă o profundă, absolută înțelegere a rostului de a fi întru ființă, și trăire ortodoxă cutremurătoare. Mai dovedește această vorbă că românii sunt un popor nu vechi, ci străvechi, cu o identitate și înțelegere de sine care trece de vremea istorică și ne duce „la început”.

A „omeni” înseamnă înțelegerea și trăirea deplină, conștientă și pururea „angajată” a stării în care ne aflăm, a existenței noastre nu ca „indivizi”, numere sociale și economice, dar ca „persoane”, existențe conștiente de sine și de cele din jur. „Persoana” este întotdeauna conștientă de sine, conștientă de relația cu Ziditorul și conștientă că realizarea ei nu se poate împlini decât în „comuniune”, în relație cu semenul său. Iar realizarea relației cu semenul, care înseamnă trăirea creatoare a iubirii, înseamnă a jertfi; fără nădejde de recompensă imediată, alta decât un zâmbet, o mulțumire, o strângere de mână, o aducere aminte. „Persoana” nu poate ființa decât în relație mutuală, una de necesar respect și, ideal, de dragoste, din adânc în adânc, până la o cuprindere universală, „sobornicească”. Prin „fața” sa și prin „cuvintele” sale, persoana stă în comuniune cu cei din jur și, prin ele, se măntuie ori se osândește.

Nicicând nu este omenia românească mai la vedere ca la Nașterea Domnului. Între români se spune nu „Hristos s-a născut”, se spune „Hristos se naște”. Actul nașterii este înțeles în veșnicie și, deci, „acum”, în această clipă. „Omenia” exprimă toate cele pomenite și le implică pe toate. În această stare de „omenie” și în trăirea ei vom putea înțelege bine cele spuse în Luca 16,9: „Și Eu vă spun: Faceți-vă prieteni prin bogăția nedreaptă, pentru ca, atunci când ea vă va lipsi, ei să vă primească în corturile cele veșnice”.

1 Decembrie 1918 – La Alba Iulia – „În fruntea tuturor, moșii...”!

Pr. Eugen Goia

sunt în istoria poporului român momente de mare importanță istorică, de prestigiu, pe care n-avem dreptul să le uităm. Un astfel de eveniment este 1 Decembrie 1918, anul fericitei împliniri îndelung așteptate, de dorul căreia „ne-au răposat și moșii și strămoșii”.

La 1 Decembrie 1918, în cetatea lui Mihai Viteazul și a pătimirii lui Horea, Cloșca și Crișan, prin voința întregului popor român din Transilvania, reprezentat prin cei peste o sută de mii de participanți, s-a împlinit marea Unire. Și-au împlinit visul de aur, pentru care și-au dat viața martirii neamului. Românii de pretutindeni se îndreptau spre cetatea Neamului românesc, sub faldurile tricolorului, pentru a se uni cu „Frații” de peste Carpați.

Din presa vremii aflăm că, alături de întreaga suflare românească, și Moșii și-au adus contribuția lor la împlinirea acestui măreț act istoric. Ziaristul Alexandru Lupeanu Melin - martor ocular - scria: „Iată s-a pornit curgerea satelor din tot cuprinsul ținuturilor românești. Cei dintâi sunt «Moșii» lui Iancu și muntenii lui Horea. Vin în sumane albe, cu căciuli țuguiate, cu puștile pe umăr, cu ochii arzători. Ei, mo-

șii, sunt primii care urcă pe meterezele cetății și sfidează zările, cu bărbăția lor de șoimi deșteptați la libertate”.

1 Decembrie 1918 rămâne ziua istorică pentru întregul neam, ziua bucuriei românești, împlinirea marelui ideal. Clipa cea mare a veacurilor de istorie românească. România Mare nu a fost o oărandă, ci un drept câștigat cu înțelepciune și jertfe. S-a spulberat atunci un imperiu cunoscut sub tristul nume de „temniță a popoarelor”. Temniță pe care au simțit-o până la sânge și moșii.

Făuritori de istorie, luptători cu arma sau condeiul pentru prosperitatea neamului românesc, Moșii au fost trup și suflet alături de Țară. Și de data aceasta moșii aveau un cuvânt de spus.

„Manifestul” adresat de Amos Frâncu în acele zile fierbinți glăsuia astfel: „Fraților! Moșilor! Adunați-vă la Câmpeni, Abrud, Zlatna, Gilău, Huedin, Hălmgău. Acolo lăsați gârzi și pază și porniți la Bălgrad”, chemare ce a fost urmată pretutindeni cu entuziasm.

La începutul lui noiembrie 1918, în târguri și comune, în sate din Țara Moșilor au avut loc adunări populare și au ales prin vot universal Consiliile comunale și cercuale. S-au înființat gârzi naționale puternice, constituite cu precădere din soldați, ofițeri și subofițeri întorși de pe front, căliți în focul războiului. S-au ales deputați și delegați de drept reprezentând cercurile electorale și reuniunile învățătorilor, femeilor și meseriașilor.

Toate localitățile din Țara Moșilor au fost bine reprezentate. Peste 50 de delegații au fost împuternicite cu credenționale și protocoale.

Un rol deosebit în pregătirea afectivă a moșilor de pe Valea Arieșului pentru „Duminica cea Mare” l-a avut locotenentul Dr. Emil Dandea, care a străbătut localitățile Țării Moșilor. În raportul adresat Comitetului Național Cluj (20 noiembrie 1918) descrie entuziasmul cu care a fost primit la Bistra, Cîmpeni, Vidra de Sus, la casa Iancului.

Mulțime de moși a întâmpinat pe reprezentanții Senatului român cu steaguri tricolore, prapori-poști de triumf, flori și brad. Întâlnirea moșilor de pe Arieș cu Dr. Emil Dandea, fiu al Apusenilor, s-a transformat într-o mare sărbătoare de trăire românească.

Moșii au început să se îndrepte spre Alba Iulia cu câteva zile înainte de ținerea Adunării. Timpul era nefavorabil. Moșii căliți cu vitregiile timpului, cu ierni grele, cu lupta grea pentru supraviețuire, mergeau ca la o mare sărbătoare.

Unii au mers cu căruțele, alții călări pe căluții de munte, alții pe jos. Au trecut Dealul Mare cu cântecul pe buze, în răsunetul tulnicelor. Cântau „Marșul lui Iancu”, „Deșteaptă-te române”, „Pe-al nostru steag stă scris Unire”, apoi strigau: „Să trăiască România Mare”.

În Sfatul Național Român ales a doua zi, în ședința ținută în sala Tribunalului, moșii au fost reprezentați prin Lucrețiu Pop și Alexandru Borza din Abrud, Zosim Chirtop, Gheorghe Popescu și Romulus Furdul din Cîmpeni, Toma Cioara din Roșia Montană, Alexandru Ciura și Tiron Albani.

Un fapt deosebit legat de moșii din ziua Marii Uniri este următorul: Gărzii Naționale Române, formată din moșii și condusă de locotenentul Dr. Vesa Avram din Sohodol, i-a revenit cinstea să se încredințeze asigurarea pazei – liniștea cetății –. Li se cuvenea ca unor vrednici descendenți ai luptătorilor revoluționari din timpul Horea și Iancu.

Moșii și-au îndeplinit în mod onorabil această misiune, fapt ce merită a fi mai mult cunoscut, iar locotenentul Dr. Vesa Avram așezat între fiii de seamă ai neamului, a aceluia timp istoric.

Am încercat „pătruns de o sfântă emoție”, a aduce în actualitate doar câteva aspecte legate de moșii și ziua Marii Uniri. Poetul Grigore Alexandrescu spunea: „Gloria străbună/ Pe străbuni cinstește”. O datorie sfântă avem să nu uităm marile evenimente ale neamului românesc, marii bărbați care au împărțit „istoria în două”, care și-au pus pieptul în calea furtunii pentru realizarea celui mai măreț act istoric al românilor: Marea Unire.

Ziua de 1 Decembrie a intrat în calendarul de suflet al istoriei noastre. Ea ne-a dat unitatea națională și puterea morală de a face din România o țară frumoasă și fericită.

Amintirea și cinstirea zilei de 1 Decembrie 1918, alături de întreaga suflare românească, este și pentru noi, moșii, un popas de reculegere sufletească, de adâncă trăire a unor sentimente cu adevărat patriotice, românești. Să nu uităm să avem mereu înaintea ochilor sufletești cuvintele mereu actuale scrise de marele cărturar patriot Alexandru Vlahuță: „într-o țară așa de frumoasă, cu un trecut așa de glorios, în mijlocul unui popor atât de deștept, cum să nu fie o adevărată religie iubirea de patrie și cum să nu-ți ridici fruntea, ca falnicii strămoși de odinioară, mândru că poți spune: *Sunt român!*”

Program catehetic în Postul Crăciunului

a în fiecare an, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prin Biroul de catehizare parohială, organizează în Postul Nașterii Domnului, o nouă serie de programe catehetice destinate credincioșilor din parohiile de pe raza Episcopiei. Astfel, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, în cele 6 duminici premergătoare praznicului Nașterii, preoții Arhiepiscopiei susțin la finalul Vecerniei câte o cateheză despre rugăciunea domnească Tatăl Nostru. Suportul catehezelor a fost întocmit de inspectorul pentru catehizare parohială, pr. prof. dr. Liviu Vidican Manci.

Pr. Liviu Vidican Manci a oferit detalii despre program: „Anul acesta tema programului catehetic din Postul Crăciunului este, la fel ca cea de anul trecut, biblică întrucât se concentrează asupra rugăciunii Tatăl Nostru. Știm foarte bine că Rugăciunea Domnească este rugăciunea pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos a dat-o apostolilor, la cererea lor, atunci când L-au întrebat cum trebuie să se roage. Sigur că Rugăciunea Tatăl Nostru este foarte cunoscută, comună, o rostim adesea pe dinafară, nefiind sensibili neapărat la ceea ce rostim. Nu se pretinde a fi o abordare nouă, cu idei noi, pentru că de această rugăciune s-au ocupat mari nume ale Ortodoxiei, mari Sfinți ai Bisericii Creștine, cum a fost Sfântul Ioan Gură de Aur sau cum a fost Sfântul Grigore de Nyssa, însă este o reîmpărtășire a unor lucruri pe care mulți dintre credincioșii noștri le știu sau cei care nu le-au cunoscut până acum au ocazia să le cunoască. Programul catehetic se va desfășura după un plan bine stabilit. Pe 17 noiembrie va fi susținută prima cateheză cu titlul Tatăl Nostru - rugăciunea biblică prin excelență. A doua cateheză va fi susținută pe 24 noiembrie și va gravita în jurul cererii: «Tatăl Nostru care ești în Ceruri sfințească-se Numele Tău». În această cateheză vom încerca să răspundem la anumite întrebări cu privire la relația dintre Dumnezeu și creatura Sa. Vom vedea că de multe ori cuvintele sunt prea sărace pentru a exprima și explica realitățile Dumnezeiești. Pe 1 Decembrie, de Ziua Națională, va avea loc cea de-a treia cateheză pe marginea cererii: «Vie Împărăția Ta, facă-se Voia Ta, precum în Ceruri așa și pe Pământ». Aici încercăm să explicăm și totodată să răspundem la posibile întrebări ca aceea a facerii voii lui Dumnezeu, a venirii Împărăției lui Dumnezeu, întrucât în Evanghelia Sfântului Apostol Luca, de exemplu, ni se spune că împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul nostru, dar, pe de altă parte, în Petru ni se vorbește despre venirea unei împărății cu cer nou și pământ nou. Pe 8 decembrie 2013 va fi susținută cateheza: «Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi», din care credincioșii vor putea afla la ce pâine face referire rugăciunea, dacă este vorba despre hrana de toate zilele sau este vorba așa cum interpretează unul dintre marii sfinți ai Bisericii, Sfântul Maxim Mărturisitorul, despre o pâine euharistică. Pe 15 decembrie 2013 va fi prezentată cateheza pe cererea: «Și ne iartă nouă greșalele noastre precum și noi iertăm greșiților noștri», una dintre cele mai frumoase cereri, dar totodată încărcată de responsabilitate. Oarecum ne obligăm în fața lui Dumnezeu să ni se ierte greșalele precum și noi iertăm. Este o reciprocitate în ceea ce privește iertarea și aceste lucruri sunt puse în evidență. Pe 22 decembrie 2013, va fi susținută ultima cateheză, a șasea: «Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel Rău, că a Ta este Împărăția și Puterea și Slava». Dumnezeu ne duce în ispită? Dumnezeu își dorește ca noi să fim în ispită? Iată doar câteva întrebări la care vom afla răspuns dacă vom participa la această ultimă întâlnire în bisericile de parohie. Catehezele din această perioadă, o perioadă a bucuriei, ne pregătesc pentru întâlnirea cu Hristos cel din ieslea Betleemului”.

Arhiepiscopia Clujului derulează astfel de proiecte catehetice în toate posturile mari de peste an.

A. P.

Preasfințitul Părinte Episcop Vicar Vasile Fluieraș Someșanul împlinește 65 de ani

Pr. Alexandru Moraru

Ln 30 decembrie 2013, Prea Sfințitul Părinte Episcop Vicar Vasile Fluieraș Someșanul, împlinește 65 de ani de viață. Prea Sfinția Sa a văzut lumina zilei la 30 decembrie 1948, în orașul Cluj, din părinții Constantin și Rozalia Fluieraș, la botez primind numele Vasile; era o familie de muncitori cinstiți și cu frică de Dumnezeu, care își aveau „rădăcini adânci” în satul Mănăstur, din vecinătatea capitalei culturale a Transilvaniei, azi cartierul Mănăstur, din Cluj-Napoca.

La timpul potrivit, a urmat Școala generală din Mănăstur (1955 – 1962), după care, Școala profesională „16 Februarie” din Cluj, între anii 1962 – 1965; la absolvirea ei s-a angajat la „Uzina 16 Februarie”, muncind în producție ca strungar, în metale, vreme de peste șapte ani (1965 – 1972).

Munca de fiecare zi a îngemănat-o cu pregătirea intelectuală, urmând, în paralel, cursuri serale la Liceul nr. 12 din Cluj, în perioada 1965 – 1971; la încheierea cursurilor a obținut și bacalaureatul; tot în această etapă a satisfăcut și stagiul militar (1968 – 1970).

Cu toate că, din fragedă pruncie, era un copil cuminte și cu frică de Dumnezeu, îndemnul de a se apropia mai mult de Biserica lui Hristos l-a simțit în toamna anului 1968, în urma unei vizite la Mănăstirile de pe Valea Oltului; era la vârsta maturității, când omul percepe și înțelege mai bine prezența lui Dumnezeu în viața sa; același lucru s-a întâmplat și în viața tânărului Vasile, care, mai apoi, a fost îndrumat duhovnicește, de către vrednicul de pomenire, pe atunci, preot – paroh în Mănăstur – Cluj, protopopul (pensionar) Romul Popa.

Vreme de patru ani (1968 – 1972), dialogul cu Părintele Romul, participările la Sfintele Slujbe, ascultarea cuvintelor de învățătură, citirea de cărți folositoare pentru suflet, au dus la sporirea duhovnicească a tânărului Vasile.

S-a ajuns, astfel, în anul 1972, unul crucial pentru viața sa de mai târziu; mânat de „un glas lăuntric”, după o perioadă de pregătire, s-a prezentat la examenul de admitere la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu, în urma căruia a fost declarat admis.

Cei patru ani (1972 – 1976) i-a petrecut în studiu intens, dar și în urcuș pe trepte duhovnicești; la finalizarea cursurilor a obținut licența în Teologie (iunie 1976), cu lucrarea: *Probleme sociale în scrierile Părinților Capadochieni*, la catedra

de Bizantinologie, sub îndrumarea distinsului Preot Prof. Dr. Teodor Bodogae.

Câteva luni mai târziu, în 27 noiembrie 1976, a fost hirotonit preot celib, pe seama Parohiei Tureni, Protopopiatul Turda, județul Cluj, de către Prea Sfințitul Părinte Episcop-Vicar de atunci al Arhiepiscopiei Clujului, Justinian Chira Maramureșanul. La scurtă vreme, însă, (la 1 ianuarie 1977)

a fost detașat ca preot slujitor la Parohia „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul Grigorescu, Municipiul Cluj-Napoca.

După o jumătate de an de intensă activitate misionar – pastorală a fost numit preot slujitor la Parohia „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul Mănăstur, la biserica din apropierea casei părintești; era o bucurie împlinită și pentru credincioasa sa mamă, Rozalia, care-i putea mai ușor vedea și asculta Sfintele Slujbe și cuvintele de învățătură, dar și a se ruga împreună, pentru cel plecat mai repede dintre ei, soțul și tatăl Constantin.

Clericii și credincioșii din parohiile în care a slujit l-au cunoscut ca un preot vrednic, de vocație, blând, înțelept, modest, de o bunătate pilduitoare, coleg de nădejde pentru confrății preoți, echilibrat, mult milostiv și iertător, duhovnic ales, cu o viață morală exemplară. Aceste calități l-au făcut să fie remarcat în rândul preoțimii clujene și să fie solicitat, adeseori, în probleme duhovnicești și pentru elevii Seminarului Teologic Ortodox Român din Cluj-Napoca;

pentru activitatea misionar – pastorală aleasă, Arhiepiscopul Teofil Herineanu i-a acordat distincția bisericească de „iconom”, în cursul anului 1987.

La solicitarea Părintelui rector de atunci, Prof. Alexandru Moraru, Prea Cucernicia Sa, Vasile Fluieraș, a funcționat în anul universitar 1990 – 1991 ca duhovnic – asistent la Institutul Teologic Universitar Ortodox din Cluj-Napoca (azi Facultatea de Teologie Ortodoxă), fiind un preot model pentru studenții teologi.

Viața aleasă ca preot celib a fost un pas important către îmbrățișarea trăirii monahale; astfel că, la 25 martie 1995, Părintele Vasile a fost tuns în monahism, la Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul” din Alba Iulia, însă păstrându-și același nume și avându-l ca naș de călugărie pe Prea Sfințitul Părinte Episcop Andrei (mai apoi Arhiepiscop), ierarhul locului, iar acum Arhiepiscop și Mitropolit la Cluj-Napoca; de aici înainte a înaintat pe treptele ierarhiei bisericești: stareț la Mănăstirea Nicula (1991-1994); eclesiarh la Catedrala Arhiepiscopală din Cluj-Napoca (1994-1998); episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (1998-azi). În responsabilitatea Sa de ierarh, Î.P.S. Bartolomeu i-a încredințat Sectorul Misionar-Social; în misiunea Sa se aflau o seamă de sarcini legate de coordonarea activităților preoților cu slujire specială în unitățile din structura statului, ca armată, internele, penitenciarele, casele de bătrâni, legănele de copii, precum și înființarea și organizarea unor instituții și activități bisericești, în vederea ocrotirii și ajutorării persoanelor defavorizate, colaborarea și îndrumarea activităților asociațiilor și fundațiilor bisericești: Asociația Studenților Creștini Ortodocși (ASCOR), Liga Tineretului Creștin Ortodox, Societatea Femeilor Ortodoxe din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Asociația Oastea Domnului, dar și asociații caritabile înființate de unii preoți parohi din aceeași Eparhie; în ultimii ani P.S. Sa a înființat Centrul de Îngrijiri Paliative „Sf. Nectarie” din Cluj-Napoca, un loc de mângâiere sufletească pentru cei care își trăiesc ultimele clipe ale vieții lor pământești.

În calitate de preot celib, de călugăr și de ierarh, Prea Sfinția Sa a slujit zilnic Sfânta Liturghie și Slujba Vecerniei (de multe ori și Utrenii), în afară de celelalte slujbe religioase ce se pot ivi într-o parohie: botezuri, cununii, înmormântări, parastase, sfeștanii, masluri, acatiste, paraclise, la care se adaugă nenumărate cuvinte de zidire sufletească ș.a., fapte mai puțin obișnuite în slujirea arhierescă.

La împlinirea celor 65 de ani de viață, a 22 de ani de preoție, și 15 ani de arhierie, Vă dorim, din suflet, Prea Sfințite Părinte Episcop – Vicar, Vasile, multă sănătate și alese bucurii duhovnicești, ca să puteți, în continuare, să-i mângâiați pe cei nevoiași și să-i statorniciți pe credincioși în dreapta credință.

Întru mulți și fericiți ani, Prea Sfințite Părinte, Vasile!

Praznicul Sfinților Năsăudeni

Sfînții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni au fost pomeniți în data de 12 noiembrie 2013 în Biserica Ortodoxă. Tot în aceeași zi, ei au fost cinstiți în mod deosebit în Țara Năsăudului, acolo unde ei au suferit martiriul în urmă cu 250 de ani. Cu acest prilej ÎPS Părinte Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului a oficiat Liturghie Arhierescă în parohia năsăudeană Bichigiu. Slujba a fost săvârșită de la ora 10 în sobor de preoți și diaconi. Au luat parte la sărbătoarea de la Bichigiu numeroși invitați, profesori, academicieni și autorități locale și județene. Răspunsurile la slujbă au fost date de corul „Psalmodia Transilvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul instituției. În cadrul Sf. Liturghii ÎPS Părinte Andrei a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură, în care a amintit despre martiriul Sfinților Năsăudeni și a vorbit despre sfințenie: „Credința dată odată pentru totdeauna Sfinților trebuie păstrată cu toată strășnicia. Concluzia pe care o avem în urma a ceea ce au făcut Sf. Atanasie din Bichigiu și ceilalți trei tovarăși de credință ai lui și alături de toți Sfinții este că trebuie să păstrăm credința pe care și ei au primit-o de la înaintași.”

La final, preotul paroh Nicolae Havriș, i-a mulțumit ÎPS Andrei pentru vizita în localitate dar și pentru inițierea tradiției

de a-i cinsti pe Sfinții Năsăudeni ca hram al bisericii din localitate.

Proclamarea oficială a canonizării Sfinților Atanasie Todoran, Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu a avut loc în data de 11 mai 2008. Evenimentul s-a

desfășurat pe platoul „La mocirla” din Salva, unde cei patru au suferit martiriul.

Simpozion dedicat Sfinților Năsăudeni

Un simpozion dedicat Sfinților Martiri și Mărturisitori Năsăudeni s-a desfășurat în aceeași zi, 12 noiembrie 2013, când Biserica Ortodoxă a făcut pomenirea acestora. Eveni-

mentul a avut loc la Muzeul Grăniceresc din Năsăud în prezența ÎPS Părinte Mitropolit Andrei, a numeroși oameni de cultură, academicieni și profesori clujeni și bistrițeni. În cadrul simpozionului, ÎPS Andrei, pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, prof. univ. dr. Ioan Bolovan, pr. prof. dr. Alexandru Moraru și mulți alții au susținut comunicări pe tema martiriului și a sfințeniei. Simpozionul a fost încununat de lansarea unor volume tematice și aniversare, respectiv: „Istoria Transilvaniei” a acad. Ioan Aurel Pop, rectorul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, și „250 de la martiriul Sfinților Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, a profesorilor universitari Dorel Man și Flore Pop.

Monument în cinstea Sfinților Martiri Năsăudeni

Un monument dedicat Sfinților Martiri și Mărturisitori Năsăudeni urmează să fie ridicat în parcul central al orașului Năsăud. Locul pe care va fi construit grupul statuar a fost binecuvântat printr-o slujbă oficiată de ÎPS Părinte Andrei, marti, 12 noiembrie 2013, în ziua pomenirii Sfinților Martiri și Mărturisitori Năsăudeni. Evenimentul a debutat la ora 14:30 în prezența protopopului de Năsăud, pr. Ioan Dâmbu, a numeroși preoți, precum și a oficialităților locale. Potrivit pr. Ioan Dâmbu, până în prezent s-a reușit construirea fundației acestui monument, urmând ca până în primăvară să fie ridicat întreg grupul statuar.

A. A.

Breviter Viața de dincolo de viață

Aurel Sasu

Lersonaje: el și ea. Se iubesc. Se căsătoresc. După trei ani, el se îmbolnăvește grav. E imobilizat la pat. Din dragoste și sentimente creștinești, ea nu-l părăsește. Un zâmbet al lui, tăcerea suferinței lui îi erau de ajuns. Dar starea lui fizică se înrăutățește. Îi dispare zâmbetul, vocea, emoțiile, orice reacție a prezentei celorlalți. Ea nu renunță, îi stă alături, se hrănește din frumoase amintiri și din speranță. Boala este, însă, necruțătoare. Ea obosește, trece prin dureroase clipe de îndoială, își pune întrebări, e tânără, cu un cuvânt, o încearcă un vag sentiment de nedreptate. Se gândește că un prieten o va putea ajuta în această lungă bătălie pentru viață. Îl găsește. Un om înțelegător, solidar cu problemele ei, plin de bunăvoință. Sufletul îi rămâne, totuși împărțit între prima dragoste și ceea ce se naște acum, ca o sublimă promisiune. Are în sfârșit, un copil, căruia îi dedică zilele cele mai fericite ale existenței ei. Noaptea continuă să le petreacă, împreună cu primul soț, în lumea suferinței. Este din ce în ce mai oboșită, însă n-o părăsește nici nădejdea, nici credința. Iisus a pățit pentru noi, de ce n-ar pătimi, la rândul ei, pentru alții. După mulți ani de tratament și medicație, soțul se face bine, în chip miraculos. Îi cere soției să se întoarcă definitiv la el. Ea nu-și poate părăsi noua familie și e convinsă că lungă perioadă de sacrificiu o îndreptățește în anevoioasa-i hotărâre. Primul soț o terorizează, o acuză, proferează amenințări. Adevărata nefericire abia acum începe. Copilul e mare, înțelege totul. Suferă pentru mama lui. Și, într-o zi, ajunge să creadă că poate înlătura răul prin crimă. Este condamnat. Tatăl, îngrozit, dispare fără urmă. Doar ea, singură și învinsă, rămâne netulburată în grija lacrimilor sale. Abia de-acum învață să plângă.

Londra, 1 octombrie 1996

Mărturii și rememorări

Mircea Gelu Buta

Intre cărțile publicate de Înalt Prea Sfințitul Andrei Andreicuț, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, există două volume strâns legate între ele: „S-au risipit făcătorii de basme”¹ și „Mărturisitori pentru Hristos”². Primul volum, subintitulat „Amintiri care dor”, pornește de la experiența Înaltului ierarh, care a făcut studii de Teologie și a slujit ca preot celibat la o parohie din Turda în ultima perioadă a regimului comunist. Al doilea volum cuprinde 11 medalioane de preoți ortodocși români, trecuți prin închisorile politice sau răposați acolo, precum părintele Daniil Tudor, mort în penitenciarul de la Aiud. Un alt medalion este consacrat părintelui Nicolae Steinhardt, care a cunoscut experiența carcerală – fiind, așa cum se știe, încreștinat în temniță – înaintea călugăririi sale la Mănăstirea Rohia, unde smerenia l-a determinat să rămână simplu monah; așadar, cleric, dar nu și preot.

Autorul volumului „Mărturisitori pentru Hristos” s-a documentat în Arhivele CNSAS, consultând atât propriul dosar de urmărire informativă întocmit de securitate, cât și dosarele clericilor (de mir sau ieromonahi) Dumitru Stăniloae, Bartolomeu Anania, Ioan Iovan, Toma Gherasimescu, Daniil Tudor, Arsenie Papacioc, Sofian Boghiu, Roman Braga, Benedict Ghiuș, Felix Dubneac, Adrian Făgețeanu, la care se adaugă dosarul lui Nicolae Steinhardt și alte trei dosare ale unor intelectuali mireni: poetul Vasile Voiculescu, fizicianul Alexandru Mironescu și fiul acestuia, Șerban Mironescu, con-

damnat și închis la vârsta de 21 de ani. Este vorba, așa cum vedem, de mari duhovnici reprezentând floarea monahismului românesc, de viitori înalți ierarhi, de somități teologale, precum părintele profesor Dumitru Stăniloae, sau de mari poeți ai literaturii noastre – Vasile Voiculescu... Cea mai mare parte a acestora au fost implicați în așa-numitul Proces al „Rugului aprins” (acel cenaclu mistic înființat în anul 1943 și dizolvat în 1948 ca asociație religioasă), care a reunit, la cel mai înalt nivel calitativ, cele trei elemente constitutive ale Bisericii Ortodoxe: laici, preoți și călugări. Se cuvine adăugat că Nicolae Steinhardt fusese inculpat și închis în ianuarie 1960 într-un alt faimos proces din epocă (sfârșitul anilor '50), purtând numele de Lotul Noica-Pillat, având ca țintă câțiva intelectuali, scriitori, publiciști de marcă ce se opuneau prin tăcere și prin opțiuni cărturărești specifice regimului comunist. În plus, scriitorul Dinu Pillat era și din familia Brătienilor, și cumnat cu Mihail Fărcășanu, romancier, gazetar, fost lider al tineretului liberal, refugiat din 1946 în Occident.

Despre Procesul Noica-Pillat s-a scris mult – i s-au consacrat câteva lucrări istoriografice – în cei 24 de ani trecuți de la prăbușirea ocăruiirii instaurate în România de către ruși. Despre Procesul „Rugului aprins” s-a scris și s-a vorbit însă mult mai puțin, așa încât meritul Înalt Prea Sfințitului Andrei, în acest sens, ca autor al culegerii de medalioane „Mărturisitori pentru Hristos”, este evident. De altfel, cele două inscenări judiciare sunt strâns legate între ele atât ca metodă, cât și ca scop. De aceea, se impun reamintite câteva lucruri.

În martie 1953, odată cu moartea lui Stalin, se încheia în România, ca și în alte țări sovietizate, cea mai dură perioadă (1948-1953) – așa avea să rămână – de regim comunist. La câteva luni după moartea lui Stalin, este abandonat criminalul proiect al Canalului Dunăre-Marea Neagră, care înghițise prin exterminare zeci de mii de vieți omenești. În anul 1954, începe o relaxare a Terorii, sporită, un an mai târziu, în 1955, de „spiritul Genevei”, adică de întâlnirea dintre miniștri de Externe americani, sovietici și britanici din capitala Elveției, unde se vorbise despre destindere între cele două blocuri antagonice angajate în Războiul Rece. În 1956, cu prilejul unui congres, al XX-lea, al Partidului Comunist Sovietic, Nichita Hrușciiov, liderul de atunci de la Kremlin, a citit un raport secret, conținând date despre crimele, ororile și atrocitățile comise de Stalin și regimul său. Impactul acestui raport, al cărui text a ajuns și în Occident, a fost deosebit de puternic, producând lepădările de comunism și marxism ale multor intelectuali. În spațiul comunizat, inclusiv la noi, opresiunea cunoaște o perioadă de îndulcire, în decursul căreia, la sfârșitul lunii octombrie 1956, izbucnește violent insurecția anticomunistă maghiară, asumată și de guvernul condus de Imre Naghy. Este un moment fără precedent, de teamă și consternare, atât la Moscova, cât și în țările satelizate de ruși. Occidentul evită să intervină în cele ce se întâmplă dincolo de Cortina de Fier; în consecință, represiunea va fi fără milă. În vara anului 1958, Uniunea Sovietică își retrage trupele de ocupație din România, vrând să arate că regimul poate dăinui aici și fără baionetele sale. Și astfel ajungem la cauzele care au generat cele două procese, înrudite și asemănătoare – Procesul Noica-Pillat și Procesul „Rugului aprins”.

Ele sunt atât expresia, cât și consecința eșecului insurecției anticomuniste maghiare, datorat pasivității Occidentului, și a retragerii trupelor sovietice din România. Atunci a fost stărnită o prigoană preventivă, solicitată de ruși, asumată cu zel de guvernarea țării, menită să înfricoșeze. Ea lovește fără milă în cei ce încercaseră o solidarizare cu evenimentele de la Budapesta – au existat cazuri de sentințe capitale –, îndeosebi în studenți, în intelectuali neraliați regimului și în oamenii Bisericii. Ne-am îngăduit această digresiune pentru a arăta cauza reală a pătimirii celor evocați, pe bază de documente de arhivă, de către ÎPS Mitropolit Andrei.

Pe unii dintre clericii din „Mărturisitori pentru Hristos” autorul i-a cunoscut și personal, cum s-a întâmplat cu Părintele Nicolae Steinhardt, căruia i-a consacrat, așa cum vom

vedea, un portret remarcabil. Iată de ce putem afirma că rememorarea se împletește cu mărturia în acest demers al ÎPS Andrei, în care există o admirabilă corelație între document și evocare. Cităm un pasaj mai lung, care sugerează în autor un excelent memorialist: „Era toamna anului 1967. Student în anul I la Construcții, m-am dus la Catedrala Patriarhală. Patriarhul de piosă amintire, Justinian, hirotonea un preot. Am fost totalmente bulversat. Cu lacrimi în ochi am ieșit din biserică. Aveam teama că nu voi ajunge niciodată în această ipostază. Am luat-o agale pe Aleea Patriarhiei în jos, am intrat pe la biserica Sfântul Gheorghe, am ajuns la biserica Icoanei și am văzut în spate, peste gard, o bisericuță mică. Mi-a stârnit curiozitatea și, ocolind pe stradă, am intrat în ea la sfârșit de liturghie, când preotul vorbea. Deși puțin bălbăit, spunea lucruri extraordinare. Era părintele George Teodorescu. La miruit am schimbat câteva cuvinte, după care m-a dat în grija dirijorului de la cor, nea Mitică Beleneș, integrându-mă în comunitatea oamenilor ce cântau acolo. Nu eram un cântăreț grozav, dar mi-a prins bine atmosfera de la cor. Dumnica următoare i-am cerut părintelui George să mă spovedească. Mi-a spus, cum era și firesc, că nu puteam face acest lucru în timpul utreniei. De aceea a fixat întâlnirea noastră pe joia următoare. Am ieșit atunci, joi, de sub patrafirul părintelui George cu mintea luminată și cu sufletul curat. Știam ce trebuie să fac. Cinci ani de zile, până ce eu am plecat la Cluj, iar părintele, întâi la fiul din America și apoi la Dumnezeu, a fost pentru mine o perioadă duhovnicească deosebit de fructuoasă. Ortodoxia mea populară s-a consolidat”.

Sinceritatea și simplitatea, evidente în acest text, se păstrează în toate paginile volumului, chiar dacă amintirile autorului nu sunt exclusiv din registrul bucuriei sau al împlinirii spirituale și sufletești. Filajul, interceptările și celelalte practici ale fostei Securități arată și în acest caz, cu documente din propria-i arhivă, că și în anii '80 ai secolului trecut, prigoana împotriva Bisericii și mai ales a clericilor constituia o realitate. Prigoana aceasta îi viza, în primul rând, pe clericii cu conștiință ortodoxă și zel misionar, trăsături pe care poliția politică – trebuie să o spunem – i le recunoștea tânărului preot celibat Ioan Andreicuț de la biserica din Turda-Fabrici. Fragmentele de rapoarte și note informative reproduse de ÎPS Andrei din dosarul său de urmărire constituie încă o dovadă că așa-zisa

„acomodare” dintre Biserica noastră și defuncta Ocăruiere atee reprezintă un neadevăr flagrant, pus în circulație, de altfel, de poliția politică și reluat, după prăbușirea fostului regim, de numeroși și feluriti detractori. Există o deosebire, desigur, între tortura și experiența închisorii prin care au trecut clericii și mireni „Rugului aprins” și încercările – acestea echivalând cu insinuări, amenințări și presiuni psihice – la care era supus un tânăr preot paroh în ultima decadă a fostului regim, însă e vorba tot de același portativ al represiunii, al ateismului, al urii față de Dumnezeu și de închinătorii Lui.

În esența lor, aceste amintiri care dor, privite din perspectiva trecutului recent, postcomunist, sunt, totuși, o izbândă, nicidecum o înfrângere, întrucât, așa cum reiese din carte, solidaritatea creștinească, calitatea preoților și reacțiile benefice ale unor ierarhi au biruit. De aceea, în esența ei, „S-au risipit făcătorii de basme” este o carte ziditoare, căreia îi putem găsi analogii cu acel bildungsroman monahal al părintelui Paulin Lecca, intitulat „De la moarte la viață”.

În ambele volume de care ne-am ocupat există amintiri ale ÎPS Andrei legate de Părintele Nicolae Steinhardt, amintiri prețioase, redată cu smerenie, sinceritate și simplitate. Inițial, ÎPS Andrei l-a zărit pe Steinhardt în anul 1968 în biserica unde slujea duhovnicul său: „Observam mereu în spate o figură distinsă. Un om slab, cu barbă, nu foarte înalt și mereu atent la Sfânta Liturghie. Intuiam că e un om al lui Dumnezeu, dar nu-i știam numele. Abia mai târziu am aflat că era viitorul Părinte Nicolae Steinhardt, legat și el duhovnicește de Părintele George Teodorescu: acesta-l miruise după ieșirea din închisoare, unde-l botezase Părintele Mina Dobzeu.// Mai târziu, după ce-mi făcusem stagiul în inginerie și Facultatea

¹ † ANDREI ANDREICUȚ, *S-au risipit făcătorii de basme – Amintiri care dor*, Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2001.

² † ANDREI ANDREICUȚ, *Mărturisitori pentru Hristos I*, Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2005.

Când Biserica îmbrățișează cultura...

Costion Nicolescu

de Teologie la Sibiu, eram preot în Turda. Într-o după-masă, bate la ușă un necunoscut: «sunt fratele Nicolae, trimis de fratele Mitrofan». M-am duminat imediat cine-i fratele Nicolae: creștinul distins pe care-l vedeam mereu la Darvari. // A revenit adesea. Era tocmai perioada în care se statormicea la Mănăstirea Rohia (...) Era foarte legat de tineri și-și dădea seama că ei sunt viitorul Bisericii. Dar în același timp, pe cât era de erudit, se știa coborî la măsura credinciosului simplu. Venea la Rohia în special pentru a ne însoți în pelerinaje. De atunci s-a legat sufletește cu Părintele Vasile, actualul stareț de la Rohia, care era la liceu în Turda. Nu după multă vreme, l-a urmat la mănăstire la Rohia».

Pentru a sublinia darul de memorialist al ÎPS Andrei, reprodusem această scenă antologică cu Nicolae Steinhardt: „Într-un rând, pe când organizam un pelerinaj la mănăstirile din Oltenia, am trecut printr-o ispită. Autocarul plătit, care trebuia să ne aștepte la gară, «n-a mai fost disponibil». Reușise Securitatea să pună la cale acest lucru. Am putut face rost doar de un autobuz hodorogit și m-am necăjit foarte rău. Dar Părintele Nicolae mi-a zis: «părinte Ionică, are patru roți? Are! Și merge? Merge! Atunci nu înțeleg de ce te tulburi?!»».

O altă dovadă incontestabilă a acestui dar al ÎPS Andrei o constituie și interviul acordat de ÎPS Sa revistei „Tabor”, în numărul pe octombrie din 2013. Intitulat „Dinamica despătămirii”, dialogul acesta, purtat cu un interlocutor inteligent și negrăbit, publicistul Cristian Colceriu, aduce elemente noi legate, de pildă, de atmosfera Schitului Darvari, un loc de efervescență duhovnicească din Bucureștiul anilor '60-'70 ai secolului trecut. În afară de Nicolae Steinhardt, își amintește ÎPS Andrei: „La liturghia de duminică îl mai vedeam acolo pe Nicolae Secăreanu și încă mai trăia Lascarov Moldoveanu. (...) Pe vremea aceea, în București trăiau o seamă de oameni deosebiți. Este vorba de Părintele Toma Chiricuță, care, în perioada interbelică, era paroh la biserica Zlătari din București și conducea o revistă lunară. Era un om deosebit. După ce a ieșit din închisoare, nu a mai fost repus în preoție la aceeași biserică, ci la alta, ca preot *doi*. La Mănăstirea Cernica era un om deosebit, Părintele Benedict Ghiuș, duhovnicul intelectualilor din Capitală. La Căldărușani era stareț Părintele Gherasim, viitorul episcop de Râmnic, iar la Antim, Părintele Sofian Boghiu».

Oamenii mai tineri poate nu au auzit de marele cântăreț de la Opera din București, Nicolae Secăreanu, basul consacrat de mai multe roluri, în frunte cu acela al cneazului Boris Gudunov, dar și de rolul boierului Iuga din ecranizarea romanului „Răscoala” de Liviu Rebreanu. Cât îl privește pe Lascarov Moldoveanu, acesta era un scriitor interbelic, care elaborase câteva volume din „Viețile Sfinților”.

În același interviu, ÎPS Andrei evocă Mănăstirea Sihăstria din județul Neamț, unde a ajuns în anul 1972: „Acolo erau câțiva părinți deosebiți. Cel care m-a fascinat inițial pe mine – și cred și mărturisesc și acum că ar putea fi trecut oricând în rândul sfinților – a fost Părintele Paisie Olaru. Era un mare trăitor, un om al rugăciunii, al interiorizării. Cel care învăța, și era foarte cunoscut în toate mediile românești, era Părintele Cleopa”. Dialogul din care am citat cuprinde și detalii mai puțin sau deloc cunoscute despre Părintele Arsenie Papacioc, pe care ÎPS Andrei l-a întâlnit la Mănăstirea Dintr-un Lemn: „Părintele Arsenie a făcut parte din elita duhovnicească a României. A fost și el închis și, după ce a fost amnistiat în 1964, a slujit în diferite sătulețe răzlețe, pe unde s-a putut. Arhiepiscopului Teofil Herineanu i s-a făcut milă de el și l-a trimis preot la Filea, lângă Săvădisla, unde a slujit ca paroh un număr de ani, și atunci când au venit vremurile mai relaxate, s-a mutat duhovnic la Mănăstirea Dintr-un Lemn, unde l-am întâlnit eu în 1972”.

În scris, așa cum am căutat să arătăm, sau oral, precum reiese limpede din interviul din revista „Tabor”, ÎPS Andrei este un om și un ierarh care *dă seamă*, în sensul cronicăresc, implicit istoric, al cuvântului, despre vremurile pe care le-a trăit, despre ardentele sale aspirații duhovnicești și pastorale și, nu în ultimul rând, despre oamenii de seamă pe care i-a cunoscut, iar aceștia nu au fost puțini. De la un prilej evocator la altul, în loc să se repete, ÎPS Andrei aduce tot mai multe detalii despre Părintele Nicolae Steinhardt, despre Părintele Dumitru Stăniloae, despre marii duhovnici din mănăstirile noastre de la sfârșitul secolului trecut, despre mireni îmbisericiți; într-un cuvânt, despre o lume fascinantă, care a biruit prin credința în Hristos și Biserica Sa opreliștile, amenințările, potrivniciile defunctului regim ateocomunist.

In organizarea frumoasei Mitropolii Ortodoxe Române pentru Europa Occidentală și Meridională, s-a desfășurat în acest an cea de-a III-a ediție a festivalului „De dragul frumosului” („Pour l'amour de la beauté”). Ea s-a desfășurat pe aceleași coordonate cultural-artistice ca și precedentele ediții, coordonate devenite de acum tradiționale: istorie, teatru, antropologie și etnografie, muzică clasică, muzică tradițională veche, pictură, teologie, fotografie, folclor (le-am enumerat în ordinea în care apăreau ele în deosebit de reușitul catalog de prezentare a evenimentului). Manifestarea a beneficiat de oblauduirea apropiată, părintească, continuă, implicată, distinsă a Înaltpreasfințitului părinte mitropolit Iosif Pop.

„Vedetele” Festivalului din acest an, persoanele cu cea mai mare notorietate și rezonanță în conștiința românilor din țară și de aiurea, au fost, fără îndoială, Grigore Leșe și Dan Puric.

Cel dintâi a deschis Festivalul, printr-un *one man show*, lucru care i se potrivește de minune. A imaginat cu mijloace scenografice minime, dar sugestive, cele trei mari lumi imperiale (țaristă, austro-ungară, otomană) care ne-au înconjurat și a căutat să pună în evidență specificitatea culturii țărănești românești (din punct de vedere muzical), dar și influențele care s-au exercitat asupra ei din partea acelor culturi imperiale. Este de toată lauda felul în care acest om excepțional cercetează de-a lungul și de-a latul țării pentru a descoperi ultime vestigii de muzică țărănească autentic veche, întru prezervare și valorificare, pe cât se mai poate acest lucru în zilele noastre.

La rândul său, Dan Puric, mult dorit și mult așteptat, a ținut una dintre binecunoscutele și inimitabilele sale conferințe, cu verva-i cunoscută, cu umorul său cuceritor (bazat și pe numeroase bancuri, bogat ilustrate onomatopeic), cu farmecul-i care-l face irezistibil. A vorbit despre martirajul din temnițele comuniste, zonă spre care s-a implicat atât de mult și de laudabil, nu numai cu spusa, dar și cu fapta, prin susținerea directă a unor acțiuni concrete. Bineînțeles, marele său talent actoricesc a jucat un rol important. Asistența a fost pur și simplu încântată și cucerită. A avut plăcuta surpriză să-și redescopere în asistență una dintre puținele sale bune profesoare de școală elementară, școală despre care, de altfel, păstrează amintiri mai degrabă neplăcute. Mai era prevăzută, pentru închiderea Festivalului, și un spectacol de pantomimă cu excelentul actor, dar, din motive de lipsă de timp, pe cât se pare, nu a mai avut loc, spre marea regret al participanților.

Dar deschiderea oficială a Festivalului s-a petrecut în cea de-a doua seară a Festivalului, în impresionanta Sală Bizantină a lui Hôtel de Bé Hague, când excelența sa, domnul Bogdan Mazuru, ambasadorul României în Franța, și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Iosif au rostit îndătinabilele cuvinte de deschidere și de întâmpinare. Mai întâi, Mitropolitul Iosif, cu harul binecunoscut și binefacător a rostit un cuvânt duhovnicesc despre rostul formativ determinant al frumosului în viața creștinului și a binecuvântat desfășurarea noii ediții. Apoi, în alocuțiunea sa, domnul ambasador i-a asigurat pe organizatori de prețuirea pentru felul în care a fost conceput și organizat Festivalul și de tot sprijinul ambasadei și pentru viitoarele ediții. Dar, din partea Ambasadei, o implicare directă și o prezență mai accentuată la manifestări a fost de constatat din partea doamnei Yvette Fulcea, ministru plenipotențiar.

Acea seară a fost dedicată secțiunii de muzică clasică. Aceasta a constituit mereu, fără îndoială, una dintre secțiunile cele mai limpezi și cele mai sigure în reușită ale Festivalului. Am reînălțat cu plăcere și bucurie pe câțiva din pilonii permanenți ai acestei secțiuni. Mai întâi îl voi menționa pe părintele și maestrul Jean-Claude Penetier, nume de prim rang al pianisticii franceze de astăzi, pe care, de altfel, aveam să-l revăd și să-l reascult în cadrul Festivalului Enescu din acest an. Maestrul Penetier a fost însoțit de un excelent violonist, de altfel vechi colaborator și bun prieten cu el, anume Ami Flammer, obișnuit și el cu mari scene ale Europei. Cei doi maștri ne-au încântat, ținându-ne cu sufletul la gură, interpretând de această dată piese de George Enescu și Bela Bartok. La fel de strălucitoare ca la precedentele ediții, doar că un pic mai matură și mai șlefuită de vârstă în interpretare, a fost preferata mea Char-

lotte Coulaud. În programul ei, lucrări dificile, dar cât de frumoase, de Beethoven și Bach. A revenit în Festival, cu distincția-i deosebită, după un an de absență, doamna Diana Cazaban, cu vioara-i fermecată, în piese de Brahms și Enescu. Un alt profesionist de marcă, clarinetistul Claude Delangle, profesor la Conservatorul parizian, a cântat, de astă dată, coordonând, în fața altarului celebrei biserici Saint-Sulpice, o formație compozită, de excelenți interpreți români și francezi (Ruxandra Ibric-Ciobanu – soprană, Mathieu Mariau – clavecina, Vlad Crosman – bariton, Amandine Sigrist – vioară barocă). S-a cântat muzică din ambele tradiții: orientală (de sorginte bizantină) și occidentală (Bach). Deosebit de așteptată și de bine receptată a fost colaborarea părintelui diacon Claude Delangle cu Grigore Leșe, pusă la cale cu prilejul precedentei ediții a Festivalului. A fost o cuceritoare surpriză să vezi cum își împleteau sonorile sub bolțile bătrânei catedrale saxofonul francezului cu fluietul sau

cavalul românului, cum din două culturi atât de deosebite ca spațiu spiritual și geografic, ca spirit, se poate țese un fuioz muzical valabil, absolut încântător. Cei doi remarcabili muzicieni s-au simțit și s-au intuit foarte bine unul pe celălalt și a rezultat un spectacol unic prin spiritul de rigoare artistică și de bine temperată improvizare, în același timp.

Secțiunea de antropologie și etnografie a beneficiat de prezența a doi dintre corifeii domeniului în zilele noastre pentru spațiul

etnografic românesc, anume de doamna Sanda Golopenția și de soțul ei, domnul Constantin Eretescu, veniți anume de peste Ocean, pentru a conferența în cadrul Festivalului. Doi profesioniști de marcă, dar de o exemplară modestie. Conferințele lor, cu caracter exhaustiv, au fost foarte bine primite. Doamna Sanda Golopenția a avut o expunere socio-lingvistică despre „Cuvântul cruce” în limba română, privit în paralel și cu nuanțele lui în alte limbi europene. La rândul său, domnul Constantin Eretescu le-a ținut participanților atenția trează cu o conferință despre „Crucea și însemnele creștine în obiceiurile românilor”, trecând prin toate evenimentele majore ale vieții, de la nașterea unui om până la moartea sa.

Conferința din acest an a subsemnatului s-a intitulat „Sfânta Cruce - semn și însemn”. Autorul studiului a vorbit despre universalitatea crucii, despre felul cum întreaga Creație este structurată de Cruce. Frumusețea acesteia se datorează și Crucii. Crucea este strâns și intim legată de Hristos. Ea trimite cel mai simplu și mai rapid și mai direct la Hristos și la toate ale Lui. Prin Hristos, cu Hristos, Crucea este totdeauna legată de Sfânta Treime. Crucea îi este creștinului identitară. Creștinismul, îndeosebi cel ortodox, vorbește despre Cruce în termenii bucuriei. Însemnarea cu semnul crucii înseamnă curățarea locului, a celui exterior, dar mai ales al celui interior, înseamnă sfințire. Precum la Hristos, nici la om nu există Înviere fără un drum al Crucii, al suferinței. Crucea schimbă sensul morții. Îi inversează, conducând la biruirea ei. Crucea este poarta intrării în Camera de Nuntă, la Nunta Fiului lui Dumnezeu (totodată și Fiul Omului) cu mireasa Sa Biserica. Și, cum se știe că există o mântuire a neamurilor, se poate vorbi și despre o purtare de cruce la scara neamului. În sensul acesta, Țăranul român își asumă atât Crucea lui Hristos, cât și crucea existenței în această lume, cu tot ce implică acest lucru: jertfă, suferință, îndelungă-răbdare, în situațiile cele mai dramatice mărturisirea credinței cu prețul vieții. De asemenea, se poate vorbi de Cruce în termeni de frumusețe: o frumusețe a jertfei și a mărturisirii, o frumusețe a semnului și a însemnării. Crucea a devenit, prin Hristos, element transfigurator *sine qua non* al unei vieți. Ea este direct legată de lucrarea Schimbării la Față. În încheiere, am considerat că unul dintre cele mai importante roluri ale Crucii este acela de a-i face pe oameni să intre într-o comunitate de iubire unii cu ceilalți.

Tot în primitoria și intima Criptă a Puțului, s-au ținut și o masă rotundă, în jurul temei „Puterea Sfintei Cruci în rugăciunile liturgice și în icoanele bizantine”. În fapt, au fost două expuneri, fiecare conferențiar tratând cu deosebită acribie despre „felia” lui profesională din temă. Minunatul și duhovnicescul părinte Arhimandrit Daniil Oltean, de la Galați, vicar administrativ la Episcopia Dunării de Jos, care face un doctorat, în paralel, la Paris și în Grecia, pe cea teologică, s-a referit la rugăciune, iar domnișoara Emanuela Toma, o tânără și merituosă specialistă în istoria artei, de la Paris, la icoane, însoțindu-și expunerea cu bogate ilustrări video.

Deosebit de reușită a fost și anul acesta expoziția antropologică și etnografică, având ca principal autor pe doamna preoteasă Alexandra Marinescu-Sav, ajutată, ca foarte adesea, de pictorul Constantin Cioc. Cea de la această ediție, dedicată Sfintei Cruci, și-a propus să evoce prin stilul și dătul de abordare personalitatea lui

(continuare în pagina 10)

Fiica lui Iair, sau despre moarte și înviere

Pr. Valer Bel

Lvangelia de astăzi evocă două minuni săvârșite de Mântuitorul Iisus Hristos: vindecarea femeii care s-a atins pe ascuns de hainele lui Iisus și învierea fiicei lui Iair, o fată de numai doisprezece ani, singură la părinți. Așa cum ne relatează Evangheliile, Domnul și-a însoțit mereu propovăduirea de vindecări minunate, prin care alina suferințele oamenilor. A vindecat tot felul de bolnavi: orbi, șchiopi, leproși, paralizici, îndrăciți, etc. Dincolo de faptul că prin aceste minuni și-a manifestat mila și iubirea Sa de oameni, redându-i sănătoși vieții și sensului acesteia, vindecările minunate constituiau și o legitimare a învățăturii și a identității Sale ca Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul lumii. Faptele salvatoare ale lui Iisus, săvârșite până în al doilea an al activității Sale în Galileea, își ating punctul culminant prin învierea fiicei lui Iair. Prin aceasta El salvează chiar și din moarte, arătându-Se Stăpân și Domn nu numai al trupurilor și al sufletelor, ca în cazul vindecărilor minunate săvârșite până atunci, ci și ca Domn și Stăpân asupra vieții și a morții.

Faptul acesta reiese chiar înainte de învierea propriuzisă a fetei. Iisus se întorcea din ținutul Gadarenilor, unde vindecase un îndrăcit (Lc. 8, 27-39), și se îndrepta spre orașul Său (v.40), însoțit de mulțime. Toată lumea se bucura de întoarcerea Lui, dar cineva se bucura mai mult, căci în sufletul lui încolțise o speranță, ultima speranță. Acesta era Iair, mai marele sinagogii din Capernaum. El îl întâmpină pe Iisus, pe cale, cu rugămintea fierbinte să vină repede în casa lui fiindcă singura lui fiică era pe moarte

(v.42). Fără ezitare, Iisus s-a îndreptat de îndată spre casa lui Iair, fiind sigur că-i va putea răspunde rugămintii lui de a-i salva fiica muribundă. Dar imediat a venit cineva din casa lui Iair și apropiindu-se de el i-a zis: „Fiica ta a murit; nu-L mai supăra pe Învățător” (v.49). Deși Iisus a auzit acestea, și știa și El că fiica lui Iair murise, i-a zis totuși: „Nu te teme. Crede numai, și ea se va mântui” (v.50). Iar când a intrat în casă le-a zis celor ce o plângeau: „Nu plângeți; n-a murit, ci doarme” (v.52). Luând apoi fata de mână i-a zis: „Copilă scoală-te!” (v.54). În clipa aceea, sufletul care părăsise trupul fetei s-a întors în trup și ea a înviat. Pentru întărirea evidenței că fata a revenit la viața normală, Iisus a poruncit apoi să i se dea să mănânce (v.55). Prin aceasta Iisus a arătat că în fața lui Dumnezeu, și El este Dumnezeu, moartea nu este decât o stare trecătoare, un somn, care nu întrerupe decât viața pământească. „Doarme”, a zis El! De aceea cei care îl luaseră în râs atunci când a spus că fata n-a murit, ci doarme, au rămas înmărmuriți. Gândirea lor evident nu era cea a Domnului.

Evangheliile notează trei învieri săvârșite de Domnul: învierea fiicei lui Iair (Lc. 8, 41-56), relatată în Evanghelia de astăzi, învierea fiului văduvei din Nain (Lc. 7, 11-16) și a lui Lazăr din Betania (In. 11, 11-45). Moartea acestora a cauzat multă durere în sânul familiilor cărora le aparțineau. Domnul i-a redat vii acestor familii și o dată cu aceasta mângâierea. În același timp, aceste învieri prevestesc învierea Mântuitorului Hristos, și toate la un loc, prevestesc învierea

noastră la a doua venire a Domnului. Moartea și învierea fiicei lui Iair ne duce cu gândul, în felul acesta, la propria noastră moarte și înviere și la faptul că întreaga lucrare a Mântuitorului s-a făcut pentru viața și mântuirea noastră.

În Vechiul Testament, gândul la sfârșitul vieții pământeste, gândul la moarte era considerat a fi supremul act de înțelepciune, după cum rezultă din *Înțelepciunea lui Isus Sirah* 7, 38: „în tot ce faci adu-ți aminte de sfârșitul tău, și nu vei păcătui în veac!” Aceeași înțelepciune era exprimată și în cultura lumii antice prin dictonul *memento mori* – „adu-ți aminte că vei muri!” O dată cu noua realitate intrată în lume prin învierea lui Hristos, Care s-a făcut „începătură a învierii celor adormiți”, temelia, garanția și izvorul învierii noastre (1 Cor. 15, 17 - 20), gândul nostru se mută de la „sfârșit”, de la moarte, la viața cea fără de sfârșit pe care o avem, ca anticipare, prin credință, virtute superioară înțelepciunii. Așadar, a cugeta la înviere devine supremul act de credință, încât anticul *memento mori* se preschimbă în creștinism în *memento resurrectionis* – „adu-ți aminte de înviere!”. Faptul acesta l-a accentuat Mântuitorul în dialogul cu Marta, sora lui Lazăr, înainte de a-l învia din morți, spunând: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi; și tot cel ce trăiește și crede în Mine, în veac nu va muri” (In. 11, 25-26). Desigur, moartea ca despărțire a sufletului de trup nu poate fi evitată întrucât aceasta ține de condiția noastră muritoare ca urmare a căderii (Fac. 2, 17). Toți cei înviați de Domnul, după ce și-au încheiat viața pământească rânduită de Dumnezeu, au murit, în acest sens, din nou.

Învierea cu trupul a persoanei umane individuale pentru viața veșnică nu poate avea loc decât în solidaritate cu prefacerea întregului cosmos în „cerul nou și pământul nou” al Împărăției lui Dumnezeu la sfârșitul chipului actual al lumii, care va avea loc la a doua venire a Domnului (Apoc. 21, 1-2).

Mântuitorul Iisus Hristos a înviat singur pentru a ne descoperi finalitatea vieții și a persoanei umane, pentru a pune în fața noastră perspectiva învierii și a vieții veșnice, dar mai ales pentru a Se face temelia învierii noastre și izvorul puterii de transfigurare a cosmosului întreg. Cei ce cred în Hristos și în lucrarea Lui mântuitoare au aici și acum începutul Împărăției, după cum ne asigură El Însuși: „Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel Care M-a trimis, are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață” (In. 5, 24). O caracteristică esențială a creștinului este aceea că el așteaptă ceea ce Dumnezeu pregătește ca realitate ultimă, Împărăția Sa, viața care va să vină, în care întreaga creație va fi transfigurată, ridicată la un nivel superior de existență. El știe „că nu avem aici cetate stătătoare, ci căutăm pe aceea ce va să fie” (Evr. 13, 14) pentru că „cetatea noastră este în ceruri, de unde-L așteptăm ca Mântuitor pe Domnul Iisus Hristos, Care va schimba trupul nostru de smerenie spre a-l face după chipul trupului Său de slavă” (Filip. 4, 20-21). Celor ce cred în Hristos și împlinesc cuvântul Lui li s-a deschis nu numai calea vieții veșnice, ci au primit și puterea dumnezeiască de a parcurge cu El drumul care duce la viața veșnică în comuniune cu Dumnezeu. Viața creștină este experimentată, de aceea, ca un pelerinaj continuu, marcat de o luptă între stricăciune, păcat și moarte, pe de o parte, și plinătate, sfințenie și viață veșnică fericită, pe de altă parte. Această luptă și izbânda ei finală constituie «viața în Hristos», care se va încunună în Împărăția viitoare a lui Dumnezeu, împreună cu El.

Inginerul Ioan Corneliu Onițiu (1924-2013)

Pr. Iustin Tira

Ie curând a trecut la cele veșnice, în vârstă de 89 de ani, inginerul Ioan Corneliu Onițiu, creștin ortodox practicant, om de nădejde al Bisericii, distins și prețuit colaborator al Centrului Eparhial, în calitate sa de membru în Adunarea Eparhială și în Consiliul Eparhial ale Arhiepiscopiei Clujului, în mai multe legislaturi.

Dăruit de Dumnezeu cu o prezență impunătoare, cu un chip

solemn, armonios și senin, cu ținută morală și intelectuală impecabile, a fost prețuit și iubit de toți cei care l-au cunoscut, între care mă număr și eu.

În plan profesional, ca licențiat al Facultății de Construcții a Politehnicii din București (promoția 1947), a fost considerat unul din cei mai buni specialiști ai țării în construcții de drumuri și poduri. Vreme de 40 de ani a lucrat pe șantierele din: Urziceni, Canalul Dunăre - Marea Neagră, Deva, Cluj și Câmpeni-Roșia Poieni, pornind de la prima treaptă profesională, cea de inginer, și ajungând până la cea de inginer șef al Grupului de Șantier drumuri și poduri, cu lucrări în toată Transilvania, fiind respectat, apreciat și admirat atât de către colaboratori, cât și de cei din subordine.

În calitate de membru în Consiliul Eparhial, a fost foarte importantă experiența și competența domniei sale în Comisia restrânsă care a coordonat și supravegheat lucrările complexe de restaurare și completare a Catedralei mitropolitane din Cluj Napoca, lucrări inițiate de către vrednicul de pomenire Mitropolitul BARTOLOMEU ANANIA. Competența și profesionalismul au fost cele pentru care, în anul 1990, deși pensionar, a fost chemat și angajat ca director al filialei de construcții CONTRANSIMEX din Germania (München) până în anul 1993.

Căsătoria în anul 1958, cu LIA TODORAN (fiica binecunoscutului profesor de teologie, părintele Isidor Todoran) s-a dovedit a fi o binecuvântare a lui Dumnezeu nu numai prin cei doi copii minunați: Ileana și Ionuț, ci și prin viața armonioasă și pilduitoare pe care au petrecut-o în cei 55 de ani de căsnicie. Omul bun, binevoitor și deschis spre zonele pozitive și luminoase ale vieții și-a pus amprenta și asupra nepoților Ana, Hersilia și Alexandru, care au simțit din belșug iubirea, bunătatea, înțelepciunea, răbdarea și grija bunicii.

A trăit și a primit cu demnitate, fără să cârtească și fără să se plângă, de greutățile și încercările vieții sau de inconvenientele pricinuite de problemele de sănătate ivite odată cu trecerea anilor. A rămas același bărbat demn și când a fost destituit din funcția de conducere pentru „vina” de a fi cumnatul doctorului Florin Todoran, care a ales să trăiască în lumea liberă, același creștin înțelept, când o boală necruțătoare i-a răpit de timpuriu nora Mărgărita, același bărbat demn și creștin răbdător când suferințele trupesti s-au înmulțit.

Plecarea unui astfel de OM, care a fost Nunu Onițiu - cum îi spuneau apropiații, lasă în urmă nu numai inima sângărândă a familiei, ci și pământul mai sărac. Pământul mai sărac, dar cerul mai bogat.

Slujba înmormântării a fost oficiată în ziua de 7 noiembrie, în Cimitirul Central al Clujului, de către P.S. Episcop vicar Vasile Someșanul împreună cu Pr. Iustin Tira - vicar eparhial, Pr. Cristian Baciu - consilier bisericesc și Pr. Ioan Jeler - protopopul Clujului.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii Săi!

Învierea fiicei lui Iair, frescă din Biserica Mănăstirii Dionisiou, Sfântul Munte Athos, operă a pictorului cretan Tzortzis (gr. Τζορτζής), sec. XVI.

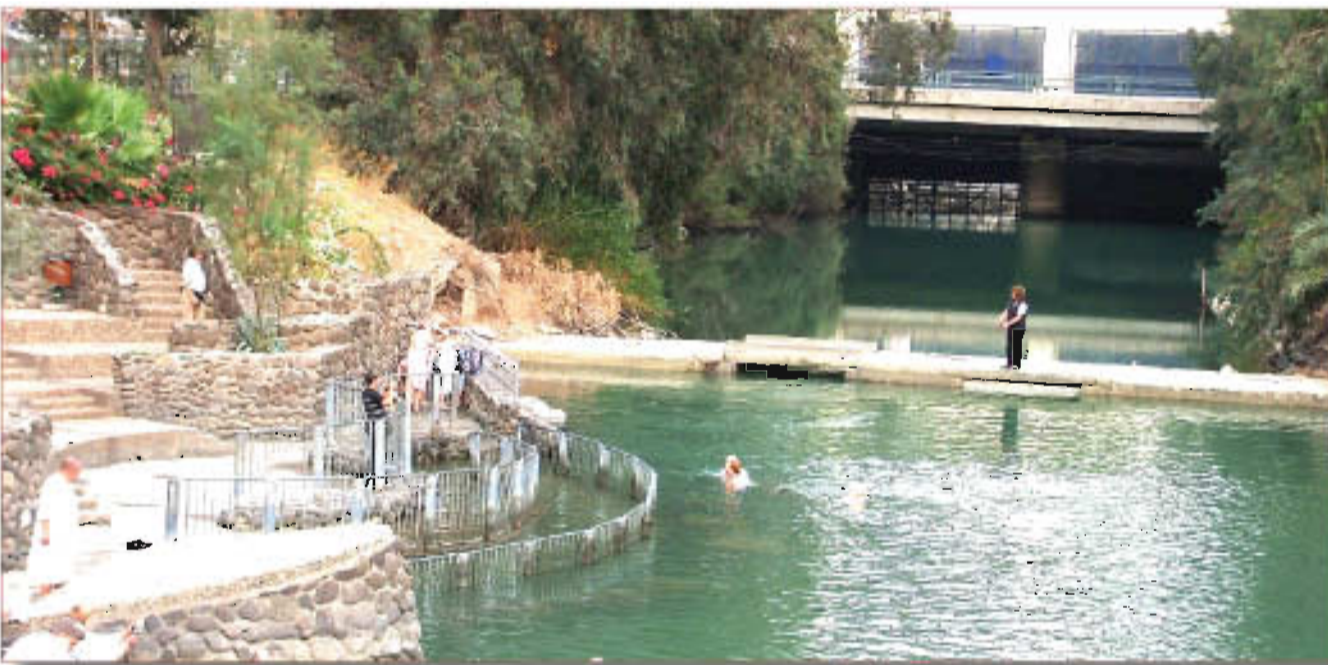

Pelerinaj în Israel Sărbătoarea Bobotezei la Râul Iordan

17 - 23 ianuarie 2014

Ziua 1-17 ianuarie 2014 Plecarea din Cluj-Napoca cu autocarul(16 ianuarie 2014 la ora 22.30 din fața Catedralei Ortodoxe) sosire la București 17 ianuarie 2014 între orele 6.00 și 7.00. Decolarea din București cu cursa EL-AL ora 11:05 și sosire pe Aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv la ora 13:45. Vizită la Ein Karem, patria Sfântului Ioan Botezătorul-cel mai mare om născut de o femeie, vizitarea bisericii Sfântul Ioan - cea mai artistică biserică din Țara Sfântă și a fântânii Fecioarei Maria Cazare și cină la Hotel 4* în Bethleem.

Ziua 2-18 ianuarie 2014 Mic dejun. Coborâm spre Râul Iordan, pentru a participa la Ceremonia care se desfășoară în prezența Patriarhului Ierusalimului grec-ortodox, în ajutorul Bobotezei (Aghiasma mare, aruncarea crucii, zborul celor 3 porumbei albi) - BETHLEEM - vizitarea bisericii ortodoxe și a criptei unde S-a născut Domnul Hristos. Vizitarea bisericii catolice Sfânta Ecaterina. Grotă Laptelui. Câmpul păstorilor. Continuarea drumului în deșert cu minibusuri arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie. Vizită pe Muntele Sionului la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul - Cina Cea de Taină, Mormântul regelui David - Zidul Plângerii. Cină și cazare la Betleem hotel 4*.

Ziua 3-19 ianuarie 2014 Mic dejun. Deplasare în orasul Ierihon - cel mai vechi oraș din lume, vizită la Biserica greco-ortodoxă cu dudul lui Zahau și la Biserica și Căminul românesc de la Ierihon și pustia Carantaniei. Vizitarea Mănăstirii Sf. Gherasim de la Iordan. Continuăm drumul la Hozeva și vizităm Manastirea Sf. Gheorghe cu moaștele Sf. Ioan Iacob Romarul de la Neamț. Marea Moartă, - 400 m. cea mai joasă altitudine de pe glob și scurtă oprire la magazinul cu produse cosmetice la Qumran (vechiul Centru al Eсениenilor) la Marea Moartă. În funcție de timp, baie în Marea Moartă la strandul chibutzului Kalia. Reîntoarcerea la Bethleem. Cină și cazare.

Ziua 4-20 ianuarie 2014 Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Scopus. Vom vizita Mănăstirea rusească ELEON și vom vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. Vizită la biserica Pater Noster (Tatăl nostru), la Biserica Dominus Fleuit (Domnul a plâns), la Grădina Ghetimani cu Biserica Națiunilor, Mormântul Maicii Domnului și Peștera Ghetimani. Vom intra în cetate prin Poarta Sf. Ștefan. Vizitarea casei în care a locuit Maria în Cetatea Antonia. Parcurgerea pe jos a Viei Dolorosa (Drumul Crucii) cu cele 14 stații în care S-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, Piatra Ungerii, Mormântului Domnului Iisus Hristos, vizitarea tuturor paracliselor sfinte. Vizită la biserica și Căminul românesc din Ierusalim. Cină și cazare în Bethleem hotel 4*.

Ziua 5-21 ianuarie 2014 - Mic dejun. Părăsim Ierusalimul și ne îndreptăm spre nordul țării spre Galileea, Vizitarea bisericii ortodoxe Sf. Gavriil din Nazaret cu izvorul Fecioarei Maria. Vizitarea Bisericii catolice Buna Vestire, cea mai mare construcție de cult din Orientul apropiat și vizită în satul Cana Galileii la biserica ortodoxă ridicată pe locul casei lui Simion Cananitul, unde Iisus a făcut prima minune a transformării apei în vin. Muntele Tabor cu vizitarea bisericii ortodoxe ridicate pe locul unde s-a petrecut Schimbarea la Față. Cazare și cină în orașul Tiberias, hotel 4*.

Ziua 6-22 ianuarie 2014 Mic dejun. Plecarea spre Capernaum, oraș denumit și "Cetatea Domnului" (vizitarea vestitului loc unde Iisus a predicat, casa Sf. Petru), Tabgha unde Iisus a savârșit minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor, Muntele Fericirilor. Râul Iordan-

Chibutz Yardenit "locul botezului" Opțional vizită la Caprice - fabrica de aur și diamante din Tiberias. Cină și cazare în Tiberias hotel 4*.

Ziua 7-23 ianuarie 2014 Mic dejun. Plecarea spre AKKO, "capitala cruciaților", unul din cele mai vechi porturi din lume, portcetate la Mediterană cu o vechime de patru milenii, în care au poposit faraoni, regi și mari cuceritori. Vizitarea cetății care nu a putut fi cucerită de Napoleon Bonaparte și a portului de un pitoresc deosebit. Ne continuăm drumul și vom ajunge în orașul Haifa, splendid oraș-port la Mediterană, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vom privi Templul cultului Bahai, cu grădinile pe terase, superioare grădinilor de la Versailles. Vizitarea bisericii Mănăstirii Carmelite Stela Maris (Steaua Mării). Și apoi spre Tel Aviv, pe șoseaua de coastă. Scurt tur de oraș al celui mai cosmopolit oraș al Israelului. Vizită în Cetatea Jaffa, la Biserica greco-ortodoxa Sf. Mihail și la Biserica catolică Sf. Petru

Vizită la Lida la biserica Sfântului Gheorghe.

Ora 17.40 decolarea aeronavei EL-AL- spre București și sosire la ora 21.00.

Preț: 660 Euro

Prețul include:

- Biletele de avion București - Tel-Aviv și Tel-Aviv - București; Taxe de aeroport; Asistență în aeroport la sosire și plecare; Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel; 6 nopți cazare la hotel de 4* în Tiberias (2 nopți), în Betlehem (4 nopți) 7 zile demi-pensiune (mic dejun și cină bufet suedez); Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum,

Chitaevo (moaștele Cuv. Teofil, mormântul și peștera Cuv. Dositea); Mănăstirea Sf. Panteleimon "Teofania", izvorul Maicii Domnului și Sf. Panteleimon; Mănăstirea Vedenskii (icoana Maicii Domnului "Îndeamnăne la smerenie", moaștele Sf. Olimpiada și Sf. Dimitra); Excursie prin oraș cu autobuzul (parcul Biruinței, parcul Marinskii, Parlamentul, Cabinetul de Miniștri, strada și piața principală), oprire pe piața Sofiei, unde se află cea mai veche biserică - Catedrala Sf. Sofia. Excursie pe teritoriul muzeului "Sf. Sofia" și în biserică; Mănăstirea Pocrovskii (Catedrala Sf. Nicolae unde se află moaștele Sf. Anastasia Kneaghina, întemeietoarea Mănăstirii); Mănăstirea Florovskii (moaștele sf. Elena, icoana cuv. Serafim de Sarov); Cina la trapeza Mănăstirii. 84 km

Ziua 4-18 mai (duminică) - Lavra Pecersca din Kiev

9.00 - Liturghia în Catedrala Adormirea Maicii Domnului (în limba română - cine este pregătit se poate împărtăși). Peșterile Sfântului Antonie și a Sfântului Teodosie - întemeietorii Lavrei Pecersca (unde sunt peste 100 moaște întregi); Izvoarele Sf. Antonie și Teodosie; Masa în Lavră. Excursie cu vaporușul pe Nipru (opțional 5 euro); Timp liber în oraș pentru cumpărături; Întoarcere la hotel, cina. 35 km

Ziua 5-19 mai (luni) - Cernigov (150 km de la Kiev) Micul dejun la trapeza Mănăstirii. Catedrala Sf. Treimi din Cernigov (1696), moaște Sf. Ierarh Teodosie, Sf. Ierarh Filaret și ale Sfântului Lavrentie (1950); Mănăstirea Sfânta Treime a Sfântului Ilie (peștera și fântâna Cuv. Antonie de 1000 de ani cu apa tămăduitoare în special pentru ochi); Casa unde a locuit Cuviosul Lavrentie de Cernigov. Mănăstirea Adormirii Maicii Domnului de Eleț unde se află icoana facatoare de minuni; Biserica Sf. Treimi și alte biserici din cetatea veche (biserica Sf. Boris și Gleb, biserica Colegiului din Cernigov), plimbare prin vechea cetate; La întoarcere din Cernigov spre Kiev - Mănăstirea Sf. Gheorghe în satul Danevca (icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului "Eu sunt cu voi și nimeni împotriva voastră") Întoarcerea la Kiev, cina și pregătirea bagajului pentru plecare. 330 km

Ziua 6-20 mai (marți) - Lavra Pociavev Micul dejun, plecare spre Pociavev. Pe drum - Mănăstirea Coreț, icoana făcătoare de minuni; Lacul Sfintei Ana - tămăduitor în special pentru femei, (se recomandă o cămașă albă pentru a intra în lac); Cazare la Pociavev în hotelul mănăstirii, cina. 485 km

Ziua 7-21 mai (miercuri) - Ne închinăm la icoana Maicii Domnului de la Pociavev; Talpa Maicii Domnului; moaștele Cuv. Iov și Amfilohie, peștera Cuv. Iov; Sfânta Liturghie în Catedrala Adormirii Maicii Domnului sau a Sf. Treimi; Prânzul și plecarea spre Mănăstirea Bănceni. 280 km

Ziua 8-22 mai (joi) - Mănăstirea Bănceni - plecarea spre Cluj-Napoca. Trecerea la Vama Siret; 422 km.

Preț: 380 Euro

Prețul include: Transport cu microbus sau autocar clasificat 3* (în funcție de numărul de persoane înscrise) Mic dejun și cină. Ghid ucrainian vorbitor de limbă română (Preot) Preot însoțitor din România

Prețul nu include: Asigurarea medicală 35 de lei indiferent de vârstă Intrarea la obiective aprox. 5 euro

Acte necesare:

Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării.

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul **Centrului de Pelerinaje Renașterea**, din Piața Avram Iancu nr. 2., la Dl. Cristian Moldovan. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.

Ierihon, Betlehem, Grădina Ghetimani și taxi pentru Muntele Tabor și Mănăstirea Sf Sava din pustiul Iudeii); Autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului; Ghid evreu vorbitor de limba română în Israel; Preot însoțitor pentru grup: **Pr. Man Mircea Lucian - Cluj-Napoca**

Prețul nu include:

- Tips-uri (30 €) - (se achită în Israel); Asigurarea medicală de sănătate 35 de lei indiferent de vârstă. - Transportul la București aproximativ 200-220 lei de persoană dus-întors.

Acte necesare

- Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării din țară.

Pelerinaj în Ucraina

15 - 22 mai 2014

Ziua 1-15 mai (joi) Cluj-Napoca (ora 8.00) - Mănăstirea Moldovița - Mănăstirea Sucevița - Mănăstirea Bogdana (Rădăuți) - Vama Siret - Mănăstirea Bănceni- cazare și masă (Ucraina). 421 km

Ziua 2- 16 mai (vineri) Micul dejun. Cernăuți (Catedrala Sf. Duh, Biserica Sf. Nicolae, Mănăstirea Bucovinskaea, clădirea Universității - fosta Mitropolie 2 euro).

Plecarea spre Kiev. Mănăstirea Boian - mănăstire românească de maici, unde se află icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului; Cetatea Hotin a lui Ștefan cel Mare, care se află pe malul Nistrului (opțional 2 euro) Seara sosirea la Kiev cazarea și cina la Mănăstire. 602 km

Ziua 3- 17 mai (sâmbătă) - Pelerinaj pe la Mănăstirile și Bisericile din Kiev: Mănăstirea Goloseevo (moaștele Cuv. Alexii, mormântul Cuvioasei Alipii) Mănăstirea Sf. Iona, care se află în grădina botanică (moaștele Sf. Iona, peșterile Zverinet); Mănăstirea

Părintele Profesor Ene Braniște - 100 de ani de la naștere

Pr. Cătălin Pălimaru

Acă ne referim la spațiul Ortodoxiei românești, teologia a beneficiat de vocații aparte. Există voci care tind să minimalizeze contribuția românească la patrimoniul teologiei ortodoxe universale. Se invocă drept argument faptul că teologia românească nu are nume sonore, că rezonanța lor peste hotare este scăzută. Acest cvasi-anonimat specific teologiei românești, credem noi, nu e cauzat de contribuțiile modeste pe care le-ar avea teologii români, ci slabei mediatizării de care s-au învrednicit lucrările lor pe plan internațional, și mai ales interesului redus manifestat de specialiștii străini față de niște lucrări scrise într-o limbă nu foarte accesibilă. Paradoxal, însă, chiar unii din propriii noștri preoți, profesori sau cercetători au un apetit destul de scăzut pentru teologia promovată în Biserica lor.

Se impune astăzi ca o urgență și o prioritate, recuperarea și revalorificarea teologiei ortodoxe române contemporane, pentru a evita riscul de a învăli în anonim contribuțiile semnificative ale teologilor noștri. Teologia ortodoxă română a rămas, în mare parte, neexplorată până acum, deși cercetarea teologică românească nu s-a oprit. Foarte multe studii, foarte multe articole de un nivel științific de apreciat, zac uitate în reviste, așteptând interesul noilor generații.

Teologii români ai secolului XX au fost creatorii unei epoci în spiritualitatea românească. Există analize care subestimează potențialul Bisericii Ortodoxe Române în timpul regimului comunist, supralicitându-se colaborarea umiltoare și acel modus-vivendi dintre Biserică și putere. Cu referire la perioada anilor 1947-1989 se uită contribuția Învățămintului teologic la vitalizarea Bisericii Ortodoxe Române. Susținut de mari profesori, Învățămintul teologic românesc a produs lucrări științifice de mare valoare, a făcut cunoscută vocea ortodoxiei românești în întâlnirile ecumenice, dar mai ales a pregătit oameni, arhieri și preoți ai Bisericii noastre.

Părintele Ene Braniște, de la a cărui naștere a trecut deja un veac, a fost dascălul unor generații întregi de arhieri, preoți și credincioși care îi păstrează vie amintirea și îi apreciază la superlativ activitatea și opera. Pregătirea sa, munca intensă de la catedră și din cercetare se reflectă în impresionanta sa operă, ce nu conține să rodească și astăzi, contribuind la formarea tinerelor generații de teologi.

Părintele Profesor Ene Braniște s-a născut în localitatea Suseni, județul Argeș, la 12 octombrie 1913 și a crescut într-o familie numeroasă alături de zece frați. Dintre cei unsprezece, trei vor urma calea preoției: Ene, Marin și Emanoil. În teologia românească s-a remarcat și Părintele Marin Braniște, doctor în teologie cu o teză despre călătoriile în Orient ale pelerinei apusene Egeria (sec. IV). După școala primară în satul natal, Părintele Ene Braniște urmează cursurile Seminarului Teologic "Neagoe Basarab" din Curtea de Argeș, absolvindu-l în iunie 1933. Devine apoi student al Facultății de Teologie Ortodoxă din București și licențiat în iunie 1938 cu teza Liturghierul ortodox. Studiul istorico-liturgic, foarte apreciat de comisie. Între timp absolvise și cursurile Seminarului Pedagogic universitar "Titu Maiorescu" din București, studii care îi vor folosi ulterior în cariera didactică. A urmat timp de doi ani (1947-1948) și cursurile Facultății de Litere din București, secția Limba română.

În urma examenului de licență a fost remarcat de titularul catedrei de Liturgică și Pastorală de la Facultatea de Teologie din București, reputatul Pr. Prof. Dr. Petre Vintilescu, care-l propune consiliului profesoral spre a fi numit în postul de asistent la această catedră. Faptul se întâmplă la 1 octombrie 1938, moment în care Părintele Braniște își începe lungă și prodigioasă carieră didactică, derulată pe parcursul a aproape 45 de ani. În același an (1938) se înscrie la cursurile de doctorat sub îndrumarea Pr. Prof. Petre Vintilescu.

Timp de 12 ani (până la 31 martie 1950) Părintele Braniște va funcționa pe postul de asistent la catedra amintită, suplind totodată și alte posturi: la Catedra de Omiletică și Catehetică (1943-1945 și 1950), la Catedra de Sectologie și Îndrumări misionare (1945-1946), la Catedra de Pedagogie și Istoria Pedagogiei (1947). La 26 iunie 1943 susține cu brio teza de doctorat, pe care o și publică în același an la București sub titlul Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila. La 15 octombrie 1950 a fost numit, prin decizie patriarhală, profesor titular la Catedra de Liturgică, Pastorală și Tipic, rămasă vacantă prin pensionarea Părintelui Profesor Petre Vintilescu, catedră care din 1956 se va numi Liturgică, Pastorală și Artă creștină, și în fruntea căreia Pr. Prof. Ene Braniște se va afla timp de 32 de ani, cu rezultate remarcabile, obținute printr-o susținută muncă.

Pentru scurte perioade de timp Părintelui Ene Braniște i s-au încredințat funcții de conducere în Institutul Teologic Universitar din București. A fost cooptat și în comisia de editare a colecției "Părinți și Scriitori Bisericești" (PSB), inițiată și condusă de PF Patriarh Iustin Moisescu. Revista Studii Teologice a Institutelor Teologice din Patriarhia Română a avut în Părintele Ene Braniște un prețios îndrumător și colaborator.

Poate cea mai importantă activitate a Părintelui Ene Braniște a fost desfășurată la catedră și în cercetare. Catedra de Liturgică, Pastorală și Artă creștină condusă de Părintele Ene Braniște timp de 32 de ani și-a conturat un profil propriu, accentul fiind pus de conducătorul ei pe aprofundarea semnificațiilor simbolice și a conotațiilor dogmatice și istorice ale slujbelor bisericești, pe pregătirea temeinică teoretică și practică a studenților, viitorii slujitori ai altarelor, pe revelarea profunzimilor duhovnicești ale artei iconografice, ipostazele cultului creștin, taina preoției, tipicul ortodox, cântarea și arta bisericească fiind temele forte ale preocupărilor sale didactice.

A fost delegat de Patriarhia Română să conferențieze la Cursurile de îndrumare misionară și pastorală a clerului, timp de mai mulți ani prelegerile sale gravitând în jurul unor teme precum: Uniformitatea în ritual și în cântarea bisericească în cultul Bisericii Ortodoxe Române; Participarea activă a credincioșilor la Liturghie și mijloace pentru realizarea ei; Cultul Bisericii Ortodoxe Române față de cultul celorlalte confesiuni creștine și al sectelor din țara noastră; Combaterea inovațiilor în săvârșirea serviciilor divine; Cultul ortodox ca mijloc de propovăduire a dreptei credințe, a dragostei și a bunei înțelegeri între oameni; Temeiuri biblice și tradiționale pentru cântarea în comun a credincioșilor; Cultul sfinților în Biserica Ortodoxă; Sfinții români și sfinții cu moaște la noi în țară; Despre calendar ș.a. Regăsim aceste teme în diferite studii publicate de Părintele Ene Braniște în decursul timpului în revistele bisericești.

Cât privește cercetarea științifică, Părintele Braniște va rămâne pentru multă vreme în teologia românească un nume de referință, greu de depășit prin lucrările sale, prin numărul studiilor, prin bogăția informațiilor și a surselor citate, prin temele care după zeci de ani rămân actuale. În domeniul Liturgicii românești, incontestabil, Părintele Braniște deține supremația. Prin câteva studii el va domina pentru mult timp cercetarea teologică în acest domeniu. Remarcăm în mod deosebit cele două cursuri sau manuale normative pentru Facultățile de Teologie din țară: cursul de Liturgică generală și cel de Liturgică specială, două lucrări de anvergură, aproape exhaustive și alcătuite în urma unor minuțioase cercetări, derulate în decursul câtorva zeci de ani.

Părintele Ene Braniște a publicat peste 70 de studii de Liturgică, 14 studii de Pastorală, câteva articole despre Arta creștină, 38 de predici și cuvinte de învățătură, 26 de studii

și articole cu un conținut variat, 27 de cuvântări, cronici și prefețe, 86 de recenzii și note bibliografice și câteva studii publicate în străinătate, toate însumând mii de pagini. Dintre acestea unele rezistă peste timp și merită subliniate: Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila (teză de doctorat, Buc., 1943) și traducerea operei lui Nicolae Cabasila, Tălcuirea dumnezeieștii Liturghii, "Participarea la Liturghie și metode pentru realizarea ei" (ST, 1949), "Teologia icoanelor" (ST, 1952), Rolul Athosului în istoria cultului ortodox (1953), "Schisma și cultul creștin" (Ortodoxia, 1954), "Problema unificării calendarului liturgic în Biserica Ortodoxă" (Ortodoxia, 1955), "Unitate și varietate în cultul liturgic al Bisericilor Ortodoxe autocefale" (ST, 1955), lucrările privind studiul comparat al cultului principalelor confesiuni creștine, al tipicului bisericesc, Explicarea Sfințelor Taine de inițiere (Buc., 1990) și nu în ultimul rând studiile de Pastorală.

Retrospectiv privind întreaga operă a Părintelui Profesor Ene Braniște, suntem îndreptățiți să credem că ea își va păstra actualitatea. În plus, va oferi un permanent punct de plecare pentru cercetările ulterioare. Ar fi interesant de evaluat, printr-o teză de doctorat eventual, aportul său la consolidarea teologiei românești contemporane, punându-l în ecuație cu alți reputați liturgiciști ortodocși ai secolului XX: A. Schmemmann, N. Afanasiev, C. Kern, P. Trembelas ș.a.

Ar fi ingrat din partea noastră să trecem cu vederea ipostaza sacerdotală a Părintelui Ene Braniște. La 26 octombrie 1940 a fost hirotonit diacon pe seama fostei capele "Sf. Sava" a Universității din București, dar a slujit preponderent la Parohia "Oborul Vechi" din capitală, unde anterior funcționase pe post de cântăreț. La 15 mai 1950 a fost hirotonit preot onorific pe seama paraclisului Institutului teologic universitar din București de către PF Patriarh Teoctist, pe atunci episcop vicar patriarhal și rector al Institutului teologic. Doi ani mai târziu i s-a conferit rangul de iconom stavrofor. La altar Părintele Braniște demonstra măsura credinței sale printr-o slujire pioasă, izvorâtă din convingere. Coordona pastorală a teologiei sale găsea un corespondent și o justificare în slujirea sa preoțească, fapt pentru care tot ce a spus el despre preoție, despre duhovnic, despre Sfânta Liturghie convinge și astăzi.

Părintele Ene Braniște s-a stins din viață la 18 martie 1984. Amintirea sa rămâne vie în conștiința celor care l-au cunoscut. A lăsat posterității o operă teologică impresionantă și care va servi mult timp învățămîntului bisericesc.

Proiectul social «Sfântul Ioan cel Milostiv»

Persoanele nevoiașe din parohia ortodoxă „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca vor primi ajutor din partea bisericii. Pentru a veni în întâmpinarea nevoilor celor sărmani parohia a lansat miercuri, 13 noiembrie 2013, proiectul social-filantropic „Sfântul Ioan cel Milostiv”, ce presupune oferirea unei mese gratuite, celor bolnavi și cu venituri mici. Lansarea proiectului a avut loc de la ora 17 în biserică parohială de pe strada Bisericii Ortodoxe, în prezența Părintelui Mitropolit Andrei al Clujului, Maramureșului și Sălajului, a credincioșilor parohiei și a altor invitați. Prezentarea proiectului social a fost precedată de oficierea slujbei Vecerniei de către Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

Despre scopul proiectului, Pr. consilier dr. Cristian Baciu a precizat: „Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Andrei, la nivelul parohiei noastre «Sfânta Treime» din municipiul Cluj-Napoca se desfășoară proiectul social «Sfântul Ioan cel Milostiv», proiect care constă în asigurarea unei mese de prânz pentru persoanele aflate în situație de dificultate. Practic aceste persoane primesc la domiciliul lor masa de prânz prin intermediul unei firme de specialitate, iar parohia achită contravaloarea meniului. Scopul acestei acțiuni ar fi dublu: pe de o parte să îi ajutăm pe cei aflați în situații financiare dificile, în imposibilitatea de a-și asigura masa zilnică, iar pe de altă parte să oferim ocazia comunității noastre parohiale pentru a concretiza într-o faptă de milostenie, aptitudinile vieții duhovnicești, mai ales că orice om aflat în suferință este aproapele nostru pe care trebuie să-l ajutăm”.

A. P.

¹ Iată ce spunea Părintele Ion Bria în lucrarea *Teologia ortodoxă în România contemporană*, Ed. Trinitas, Iași, 2003: "Din păcate studenții de azi sunt aproape înmormântați sub muntele de traduceri din teologia străină. Din suspiciune sau mai degrabă din ignoranță față de teologia produsă în țară, în perioada 1948-1998, numeroși editori, printre care și teologi de profesie și autodidacți, au recurs după 1989 la traduceri de cărți de teologie publicate de autori străini, în special de ruși din diaspora și de convertiți la Ortodoxie. Aceasta... a subminat dezvoltarea unei culturi teologice proprii, fără de care Biserica locală este lipsită de un instrument de autodefinire în noi situații." (p. 51)

² Despre această lucrare Pr. Prof. Sebastian Chilea scria: "Este o lucrare de referință pentru întreaga Ortodoxie. Sobră, clară, de o claritate de cristal, ea are un mesaj: să arate creștinătății actuale cât de puternic este adevărul pe care se întemeiază Ortodoxia și câtă cerească frumusețe strălucește în evlavia ei și în toate actele sale liturgice. Opera Părintelui Prof. Ene Braniște este, în totul, un omagiu adus Ortodoxiei eterne și universale" (*Studii teologice*, nr. 1-2, 1982, p. 146).

**PS EPISCOPUL
VASILE SOMEȘANUL**

PS Vasile, Sfânta Liturghie în biserica Sf. Mina – Cluj-Napoca, 11 noiembrie.

1 noiembrie: Oficiază Vecernia și Sfântul Maslu în biserica „Sfântul Andrei” din Cluj-Napoca.

2 noiembrie: În biserica „Cuvioasa Paraschiva” din Feleacu, Prot. Cluj I participă la Simpozionul „525 de ani de la întemeierea Arhiepiscopiei Feleacului”.

3 noiembrie: Slujește în sobor de ierarhi la sărbătorirea a 80 de ani de la sfințirea Catedralei Mitropolitane.

5 noiembrie: În sala „Nicolae Ivan” a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca participă la susținerea publică a Tezei de Doctorat a Părintelui Protopop de Târgu Lăpuș, Florin Stan.

6 noiembrie: Oficiază o slujbă religioasă în Paraclisul „Sfântul Nectarie” de la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”. Oficiază Vecernia în biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din cart. Zorilor, Prot. Cluj II și participă la cina oferită pensionarilor cu venituri mici.

7 noiembrie: La Cimitirul Central în sobor de preoți oficiază slujba înmormântării Inginerului Corneliu Onițiu, fost membru al Consiliului Eparhial.

8 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie la hramul bisericii „Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dej. Oficiază Te deum și slujba sfeștaniei la Clinica LukMed din Cluj-Napoca.

9 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie la hramul Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

10 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Nicolae” din Cluj-Napoca. Oficiază Sfântul Maslu în biserica „Înălțarea Sfintei Cruci” din Cluj-Napoca – Plopilor.

11 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Mina” din Cluj-Napoca, Cart. Bună Ziua.

13 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie la hramul bisericii „Sfântul Ioan Gură de Aur” din Cluj-Napoca, Taberei. Oficiază o slujbă religioasă în Paraclisul „Sfântul Nectarie”. În cimitirul din Mănăstur, Cluj-Napoca, oficiază slujba Panhidaei pentru doamna Aurelia Banciu.

16 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie la hramul bisericii „Sfântul Apostol Matei” din Cluj-Napoca, Mănăstur.

17 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie și participă la Adunarea Oastei Domnului în biserica „Sfânta Ana” din Bistrița. Oficiază Sfântul Maslu în biserica din Tăuți – Prot. Cluj I și oferă o diplomă doamnei Maria Voevod din partea CIP „Sfântul Nectarie”.

18 noiembrie: Participă la slujba Vecerniei în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca și rostește o meditație în cadrul „Săptămânii duhovnicești”.

19 noiembrie: Oficiază slujba Vecerniei în biserica Studenților din Cluj-Napoca și vizionează Expoziția de fotografie „Părintele Dumitru Stăniloae – omul lui Dumnezeu” de față fiind Măicuțele Filoftea și Rafaela Potcoavă, nepoatele Părintelui, care au vorbit despre Părintele Profesor.

20 noiembrie: Oficiază o slujbă religioasă în Paraclisul „Sfântul Nectarie”.

21 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului” la împlinirea a 19 ani de la sfințirea Pietrei de temelie. Oficiază Sfântul Maslu în biserica din Baci, prot. Cluj II.

23 noiembrie: Asistă la slujba Vecerniei și rostește o meditație religioasă în biserica „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca.

24 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan din Cluj-Napoca. Oficiază slujba Vecerniei în biserica „Înălțarea Domnului” – Dealul Florilor – Dej.

Când Biserica îmbrățișează cultura...

Costion Nicolescu

(urmare din pagina 6)

Horia Bernea, ctitorul Muzeului Țăranului Român. În această pricină, titlul ei a fost explicit și semnificativ: „Puterea Crucii. În memoria Horia Bernea”. După ce o dorită și preconizată colaborare cu Muzeul Țăranului Român a căzut datorită hachuțelor birocratice, slabei deschideri a Muzeului spre eveniment și implicării directorului general al Muzeului în acțiuni nesăbuite, impietând asupra spiritului țăranului, Alexandra Sav a fost nevoită să se descurce cu forțe proprii, adică bazându-se pe obiecte din propria-i colecție (este drept, destul de bogată) și pe propria-i inspirație și pricepere, bine cunoscute și bine apreciate, de altfel, de la precedentele ediții. Această închinare memoriei lui Horia Bernea s-a dorit și datorită temei Festivalului, cea generică pentru manifestările din Patriarhia Română în acest an, anume Sfânta Cruce. Se știe cum Muzeul Țăranului Român s-a redeschis în zilele de Paști ale anului 1992 cu Expunerea „Crucea”, prin care Horia Bernea a reușit să uimească frumos lumea culturală bucureștenă, dar după cum avea să se dovedească, și pe cea europeană (Iucru probat de primirea distincției de Muzeu European al Anului în anul 1996). Aveam să aflăm în această expoziție construită de Alexandra Marinescu-Sav spiritul lui Horia Bernea mai prezent decât este el în momentul de față la Muzeul Țăranului Român. Cripta bisericii Saint-Sulpice, dacă știi s-o folosești, este un spațiu prietenos pentru o expoziție, asemenea cumva regretatei Catacombe a lui Sorin Dumitrescu, dar mai marte, circulară și cu absidole. Sporește taina expunerii. Alexandra Marinescu-Sav a aflat secretul punerii obiectelor să convorbească într-un fericit dialog, a așezării luminării astfel încât ea să se poarte cu gândul la vechi spații ecleziastice. Taina spunerii despre țăran câștiga în profunzime, dar totodată putea fi mai apropiat intuitiv, fără a se epuiza în vreun fel. Desigur această izbitură și această răzbatere a spiritualității țăranului până la sufletele și mințile noastre noi nu se putea fără o mare dragoste a autoarei pentru lumea țăranescă și fără o cercetare atentă ei. După cum, nici fără o privire implicată asupra duhului a ceea ce a făcut Horia Bernea la Muzeul Țăranului și a însușirii acelui duh. Expoziția nu a constituit în nici un fel o pastişă, a fost o manifestare originală și vie, în care lecția deprinsă de la ctitorul Muzeului Țăranului a fost aplicată în duh și adevăr.

Alte două expoziții, de mai mică anvergură, au avut loc în paralel cu expunerea principală. Una, „De la semn la simbol”, i-a aparținut pictorului Constantin Cioc, un vechi participant și colaborator de bază al Festivalului, care a încercat să exploreze și să exploateze semnul Crucii, în felurite înscrisuri grafice simbolice. E vorba de un număr de pânze negre pe care erau înscrise cu alb diferite forme pomind de la cruce și întorcându-se la ea. Cea de-a doua, „Prin jertfă, spre desăvârșire”, s-a datorat artistului amator Silviu Batariuc, însoțit și secondat de frumoasa sa soție. El a încercat o sinteză a artelor, creând o manifestare în care exprimările plastice s-au însoțit cu cele muzicale și poetice. În măsura în care va ști să privească cu atenție și folos la arta înaintașilor (a celor mai buni, desigur), să fie într-o continuă căutare nu numai a adevărului de credință, dar și a celui artistic, Silviu Batariuc va ajunge la exprimări tot mai limpezi, cu o forță superioară a exprimării. Cu alte cuvinte va fi tot mai convingător în demersul său.

Ca la fiecare ediție, au fost și la aceasta manifestări la care am lipsit, îndeosebi datorită atracțiilor culturale irezistibile ale Parisului. Principala dintre ele a fost duminica câmpenească de duminică 19 mai, de la sediul Mitropoliei, de la Limours. A contribuit la asta și amenințarea ploii, care până la urmă avea să cadă după încheierea evenimentului. Sub genericul „Crucii Tale ne închinăm, Hristoase” s-a desfășurat un amplu program de cântări bisericești din Transilvania, prin colaborarea unui grup de săteni din Bixad (avându-i coordonator artistic pe prof. Iacob Pop și ca manager artistic pe Gheorghe Cărciu), beneficiind de colaborarea același omniprezent și generos Grigore Leșe. În cadrul manifestării a fost organizată și o expoziție – târg (așadar, cu vânzare) de artă etnografică tradițională, artă religioasă și obiecte liturgice.

Cum ne-a obișnuit, Festivalul a conținut și o secțiune de fotografie. În sălile Institutului Cultural român, doi minunați preoți (vechi și buni prieteni, de altfel) Iulian Nistea (de la Paris) și Ionuț Gânscă (de la Cluj) au pus pe simenze o emoționantă expoziție de fotografii de cruce și troite de pe Valea Arieșului. Erau poze făcute acum 20 de ani, însoțite cu reveniri recente în aceleași locuri. Urmele lăsate de trecerea timpului și de neputința sau neimplicarea oamenilor erau adesea răvășitoare. Descopereai cruce care au fost mai bine sau mai puțin bine întreținute și salvate, altele peste care timpul trecuse necruțător, până la a fi șterse din peisaj. Era excepțional pusă în evidență, cu mijloace diferite (datorită evoluției tehnicii fotografice în acest răstimp), dar la fel de bine stăpânite, relația cu totul aparte, de o inimaginabilă profundă rimare și însoțire dintre spațiul

acelei zone transilvane și cruce. Expoziția spunea mult și convingător despre relația țăranului cu Dumnezeu, împlinită pe calea unei intense și frumoase exprimări a credinței (expoziția s-a și intitulat, de altfel, *Frumusețea crucii în lume*). În completarea expoziției, părintele Ionuț Gânscă a prezentat un film propriu, menit să atragă atenția asupra dramei orașului Abrud, amenințat cu pieirea, în condițiile căderii industriale suferite de acest loc după 1990. Verrisajul expoziției a beneficiat de cuvinte introductive din partea lui Costion Nicolescu și a academicianului Răzvan Teodorescu.

În continuare, distinsul profesor avea să participe, în Sala Bizantină a Ambasadei, la un dialog pe teme de istoria Bisericii în lumea răsăriteană și în cea occidentală, cu Preasfințitul părinte episcop vicar al Mitropoliei, Marc Nemțeanul, și el istoric de profesie. Acest dialog, intermediat cu discreție și acuratețe de doamna Yvette Fulicea, a constituit, practic, reunirea temelor cu care cele două personalități erau anunțate (*Sub semnul Crucii. Creștinismul românesc, latinătate și ortodoxie* și, respectiv, *Creștinismul în Franța înainte de Schismă și renașterea Ortodoxiei în epoca contemporană*). A rezultat un dialog antrenant, plin de o spumoasă vervă intelectuală, între doi oameni de vastă cultură și specialiști de primă mână în ceea ce privește istoria culturii, care s-au înțeles și completat de minune, spre bucuria spirituală a unui public însetat de tot ceea ce ține de aspectele de credință și de spiritualitate ale istoriei umanității, cu atât mai mult atunci când ele se referă și la istoria celor două neamuri pe care le slujește Biserica noastră din Franța. Personal, l-am descoperit cu acest prilej, cu mare bucurie și încântare duhovnicească, pe acest părinte minunat și om de vădită anvergură spirituală, care este preasfințitul părinte Marc, de altfel cu ani buni petrecuți la mănăstirea Sihăstria, în ucenicie la părinții extraordinari, precum Paisie Olaru și Cleopa Ilie. Un om cu care se pot câștiga bătălii duhovnicești dintre cele mai importante pentru mântuire.

Un moment neașteptat, absolut surprinzător pentru mine, a fost cel din finalul Festivalului, când ne-am dus în pelerinaj, spre închinare și rugăciune, la moaștele Sfintei Elena, aflate în plin centrul Parisului, în biserica Saint Leu et Saint Gilles, cam la vreo două sute de metri de celebrele Hale. Am trecut de zeci de ori prin preajma acelei biserici, dar cine să fi bănuit existența acelor moaște acolo, în lumea aceea atât de tulbură și de neglijentă, în mare parte, la cele sfinte? Nimeni nu mi le vestise până acum. După aceea, într-o sală laterală a bisericii, părintele episcop Ignatie Mureșanul, care îi are acum în păstorie pe credincioși români din Marea Britanie, a susținut conferința: „Sfinții Împărați Constantin și Elena în actualitate. Pledoarie pentru dimensiunea publică a credinței”. Extrem de doctă, dovedind o documentare extrem de bogată și de actualizată, expunerea nu a ocolit unele aspecte controversate din viața Sfântului Constantin cel Mare, extrăgând, odată cu Biserica, și din ele învățămintele importante.

Și la această ediție, părintele Emilian Marinescu, consilierul cultural al Mitropoliei, a avut un rol covârșitor atât în organizarea întregului eveniment (la care a fost iarăși secondat cu brio de preoteasa sa, doamna Alexandra Marinescu-Sav), cât și prin moderarea cu eleganță, prestanță, delicatețe, siguranță a tuturor evenimentelor Festivalului, l-a avut. Blând, mereu cu un zâmbet cald pe chip, mereu însoțindu-se de un umor delicat, în ciuda oboselii, în ciuda a tot felul de detalii care trebuiau mereu puse la punct, în ciuda a tot felul de probleme de rezolvat care apăreau pe neprevăzute, în ciuda dificultății de a face ca să fie mulțumiți cât mai mulți dintre participanți. Pe scurt, a fost un *factotum*, unul care le-a dus pe toate cu bine la împlinire.

Cheia văzută, dar și nevăzută a acestei atât de izbitute manifestări care este Festivalul de la Paris, o constituie Înaltpreasfințitul Iosif, mereu atent la fiecare din cei din preajmă, cu un zâmbet luminos pe chip, de un creștinism temeinic așezat și încurajator, cu observații și intervenții teologice de mare rafinament. L-ai urma oriunde, oricând, pentru că îl simți că este un păstor bun. E omul potrivit la locul potrivit, omul care sfințește locul. Numai sub oblăduirea unui astfel de ierarh se putea naște un astfel de festival. A știut să se înconjoare de o echipă pe cât de bună, pe atât de eficientă, formată din oameni după chipul și asemănarea păstorului lor, oameni fini, cu noblețe spirituală și culturală, iubitori de cultură, slujitori smeriți ai celor dimprejurul lor.

Cu mult mai puțin susținut financiar în acest an de ICR, organizarea unei astfel de manifestări implică și impune eforturi imense pe diverse planuri: antamarea colaboratorilor, colaborarea cu ei și între ei, logistica numeroaselor activități din cadrul evenimentului, coordonarea acestora... și, nu în ultimul rând, cele financiare.

Visul meu este acela ca să văd Festivalul mediatizat în *L'Officiel des spectacles*, propus astfel unui public cât mai larg, pentru că merită.

Nu voi înceta să recomand această manifestare ca model de urmat și de alte eparhii, fie ele din diaspora sau din țară. Fiecare la putințele ei din punct de vedere al dimensiunii, dar, în orice caz, fără niciun rabat la calitate. Căci frumusețea vine de la Dumnezeu și sporii în ea se cuvina să mergem la El!

ÎPS ARHIEPISCOPUL ȘI MITROPOLITUL ANDREI

Noiembrie 2013

În fiecare luni, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Re-nașterea”.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

În fiecare sâmbătă, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

1 noiembrie: Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. În Paraclisul Centrului Eparhial, hirotesește duhovnic pe părintele Vasile Marius Abrudan de la parohia Bobâlna, protopopiatul Dej.

2 noiembrie: În biserica monument istoric de la Feleac, participă la lucrările Simpozionului „25 de ani de la întemeierea Mitropoliei de la Feleac”. Rostește o alocuțiune. În Biserica „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” din Bistrița, săvârșește Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria, fiica părintelui Emanuel Vidican, preotul misionar de la protopopiatul Bistrița. Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, pe Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, pe Preasfințitul Părinte Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, și pe Preasfințitul Părinte Andrei Făgărășanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

3 noiembrie: Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la sfințirea Catedralei Mitropolitane, împreună cu ierarhii prezenți oficiază Sfânta Liturghie și parastasul pentru ctitorii acestui sfânt locaș. Rostește cuvântul de învățătură. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

4 noiembrie: Primește la reședință pe domnul Tudor Grindean, comandantul Inspectoratului de Poliție al Județului Cluj. Face o vizită pe șantierul nou înființatei mănăstiri de la Someșul Cald. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

5 - 10 noiembrie: Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, face un pelerinaj în Sfântul Munte Athos. Vizitează Mănăstirile Vapoped, Simonos Petra și Schitul Românesc Prodromu. Este însoțit de domnul Acad. Prof. Dr. Ioan Aurel Pop, Rectorul Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, și de domnul Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud.

11 noiembrie: Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. La Teatrul Național, asistă la concertul maestrului Tudor Gheorghe. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și de domnul Dan Văscu, directorul tehnic al postului de radio „Re-nașterea”.

12 noiembrie (Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni): Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica din Bichigiu, protopopiatul Năsăud. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește iconom stavrofor pe părinte paroh Nicolae Târgoveț. Oficiază o slujbă de binecuvântare a temeliei monumentului închinat Sfinților Martiri Năsăudeni, ce va fi amplasat în parcul central din Năsăud. Rostește un cuvânt de învățătură. În sala de conferințe a Muzeului Grăniceresc din Năsăud, participă la Simpozionul „Martiri și sfințenie”, organizat de Biblioteca Județeană „George Coșbuc” din Bistrița (director: Pr. Ioan Pinteau), cu prilejul împlinirii a 250 de ani de la martiriul sfinților Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Telciu, Grigorie din Zagra și Vasile din Mocod. La hotelul „Metropolis” din Bistrița, participă la dîneul caritabil în beneficiul Centrului de Tineret de la Sângeorz-Băi, organizat de părintele Tudor Mudure, sprijinit de domnul Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud.

13 noiembrie: Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. În Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-

Napoca, slujește Vecernia, rostește cuvântul de învățătură și participă la lansarea proiectului filantropic „Sfântul Ioan cel Milostiv”. Hirotesește întru duhovnic pe PC Părinte Nicolae Muntean de la parohia Cutca și pe PC Părinte Nicolae Adrian Sănitariu de la parohia Fișișel.

14 noiembrie: Oficiază slujba de binecuvântare a capelei cu hramurile „Sfânta Filoftea, Sfântul Ioan Rusul și Sfântul Efrem cel Nou” din incinta școlii „Ion Creangă” din Cluj-Napoca. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de religie al județului Cluj. În biserica din localitatea Ceaba, protopopiatul Gherla, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Mihai Andrei, fiul părintelui paroh Mihai Koblicska. Rostește cuvântul de învățătură. În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfântului Botez pentru cei patru membri ai familiei Deacu: Emil, Lidia Claudia, Irina și Flavia. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane.

15 noiembrie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

16 noiembrie: În parcul „Iuliu Hațieganu”, participă la Festivalul Tinerilor Creștini Ortodocși din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt de binecuvântare și vizitează locurile de desfășurare a fiecărei secțiuni. Face o vizită la Colegiul Ortodox pentru a verifica stadiul

IPS Andrei după Sfânta Liturghie în biserica din parohia Bichigiu, 12 noiembrie 2013.

lucrărilor de amenajare a curții interioare. Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. Este însoțit de domnul Sorin Călea, directorul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și de PCuv Arhim. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca. Participă la festivitatea de premiere a participanților la Festivalul Tinerilor Creștini Ortodocși din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

17 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir” din parohia Baciu II. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește preot pe diaconul Ioan Iacob Diț, pe seama parohiei Apahida I, și diacon, pe domnul profesor Adrian Aurel Podaru. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Ionuț Pripon. Premiază pe copiii din parohie participanți la festivalul Tinerilor Creștini Ortodocși, faza pe protopopiat. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

18 noiembrie: În sala de consiliu a Centrului Eparhial, prezidează ședința cu profesorii și reprezentanții ai studenților de la secția de Artă Sacră a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca. În sala „Auditorim Maximum” a Casei Universitarilor, participă la Festivitatea de premiere a elevilor merituoși din județul Cluj, împreună cu profesorii lor, de către inspectoratul Școlar Județean Cluj și de către Consiliul Județean Cluj. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de religie a județului Cluj.

19 noiembrie: Face o vizită pe șantierul bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Turda. La sediul primăriei din Tritenii de Jos se întâlnește cu domnul Valer Sașa, primarul comunei. Vizitează Schitul de la Pădureni, cele două biserici din localitatea Boian (paroh: Pr. Viorel Feșnic) și Mănăstirea „Sfânta

Treime” de la Sopor de Câmpie. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

20 noiembrie: În Grădina Botanică din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă de binecuvântare a unui foișor amenajat de voluntarii din A.S.C.O.R. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. În sala „Nicolae Iorga” din sediul central a Universității „Babeș Bolyai”, participă la conferința susținută de Pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard și la lansarea revistei ARTHOS a studenților din Hașdeu.

21 noiembrie (Intrarea Maicii Domnului în Biserică): Cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie în biserica parohiei Gherla I. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește preot pe diaconul Adrian Aurel Podaru, pe seama parohiei „Sfântul Ioan Botezătorul” din Cluj-Napoca, și diacon pe tânărul Aurelian Bercea. Acordă părintelui Vasile Săsărman distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Hirotesește iconom stavrofor pe părintele Vasile Ciciovean. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. La galeria „Casa Artelor” participă la momentul festiv dedicat maestrului Teodor Botiș. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Acordă, maestrului, distincția „Crucea Transilvană”.

22 noiembrie: Participă la inaugurarea noului corp de clădire a Liceului „Papiu Ilarian” din Dej. Oficiază o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt de învățătură. În biserica cu hramul „Sfântul Apostol Andrei” din Dej, săvârșește slujba de sfințire a crucilor ce vor fi așezate pe acoperiș. Face o vizită pe șantierul bisericii „Sfântul Nectarie” din Dej.

23 noiembrie: Înregistrează un interviu pentru emisiunea „Lumea Credinței” de la Radio Cluj. În Aula „Iuliu Hossu” din incinta catedralei greco-catolice din Cluj-Napoca, participă la manifestările dedicate împlinirii a 160 de ani de la întemeierea eparhiei de Cluj-Gherla. În Catedrala Mitropolitană, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria-Elena, fiica teologului Remus Buzgar. Rostește un cuvânt de învățătură. Slujește Vecernia și Litie în biserica Mănăstirii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric, protopopiatul Beclean.

24 noiembrie: În biserica din parohia Ilișua, protopopiatul Beclean, săvârșește Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește preot pe diaconul Aurelian Bercea, pe seama parohiei Tritenii de Sus. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește duhovnic pe PC Pr. Călin Traian Variu, de la parohia Vultureni, protopopiatul Cluj I.

25 noiembrie: Împreună cu domnul Academician Ioan Aurel Pop, rectorul Universității „Babeș Bolyai”, face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. Face o vizită pe șantierul bisericii „Intrarea Domnului în Ierusalim” din Florești (paroh: Pr. Sebastian Rusu). Primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Serafim, Mitropolitul Europei Centrale și de Nord.

26 noiembrie (Sfântul Stelian Paflagonul): Cu prilejul hramului instituției, îi vizitează pe copiii de la Grădinița „Sfântul Stelian”, aflată sub patronajul Arhiepiscopiei. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de domnul Sorin Călea, directorul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În foaierea Casei Universitarilor săvârșește slujba de înmormântare a Profesorului Universitar Octavian Șchiau. Rostește un cuvânt de mângâiere. În biserica parohiei Boju, protopopiatul Cluj I, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Luca Stelian, fiul părintelui paroh Brian Bancoș. Rostește cuvântul de învățătură.

27 noiembrie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și Acatistul Mântuitorului.

28 noiembrie: Face o vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca. Face o vizită în parohia Sânnicoară (paroh: Pr. Viorel Luca), protopopiatul Cluj I, în vederea amenajării unui nou cimitir. Face o vizită în protopopiatul Bistrița, în localitățile Cușma și Prundu Bârgăului.

29 noiembrie: Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. Asistă la Vecernie și slujește la Litie în Catedrala Mitropolitană.

30 noiembrie: Săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește cuvântul de învățătură. Primește la reședință oficialități, preoți, monahi și credincioși veniți să-l feliciteze cu ocazia zilei onomastice. În Catedrala Mitropolitană, asistă la vecernie și slujește la Litie.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Despre timpul liturgic al cântării colindelor

Pr. Bogdan Marian

Anul bisericesc ce începe la 1 septembrie este împărțit în trei perioade: *Triodul*, cuprinzând 10 săptămâni premergătoare sărbătorii Învierii Mântuitorului Iisus Hristos, *Penticostarul*, format din săptămânile – 8 la număr – dintre Paști și prima duminică după Rusalii, respectiv *Octoihul*, având drept punct de pornire luna ce urmează primei duminici după Pogorârea Sfântului Duh și care se încheie odată cu debutul *Triodului*.

Aceste răstimpuri de duhovnicie are fiecare un specific aparte: *Triodul* este caracterizat de sentimentul pocăinței ce culminează cu Vinerea Patimilor, *Penticostarul* iradiază bucuria izvorâtă din cele mai mari sărbători ale creștinătății ortodoxe, Învieria Domnului și Pogorârea Sfântului Duh, ce-l delimitează. În ceea ce privește *Octoihul*, care are ca sărbătoare centrală Nașterea Domnului, urmată de Bobotează, s-a rânduit ca fiecare zi a săptămânii să aibă în centru o anumită rugăciune de invocare și o anumită pomenire: luna pentru Sfinții Îngeri, marțea pentru Sfinții Prooroci, miercuria și vinerea pentru Sfânta Cruce, sâmbăta pentru toți Sfinții și cei adormiți dintre credincioși, duminica pentru vestirea bucuriei Învierii Domnului.

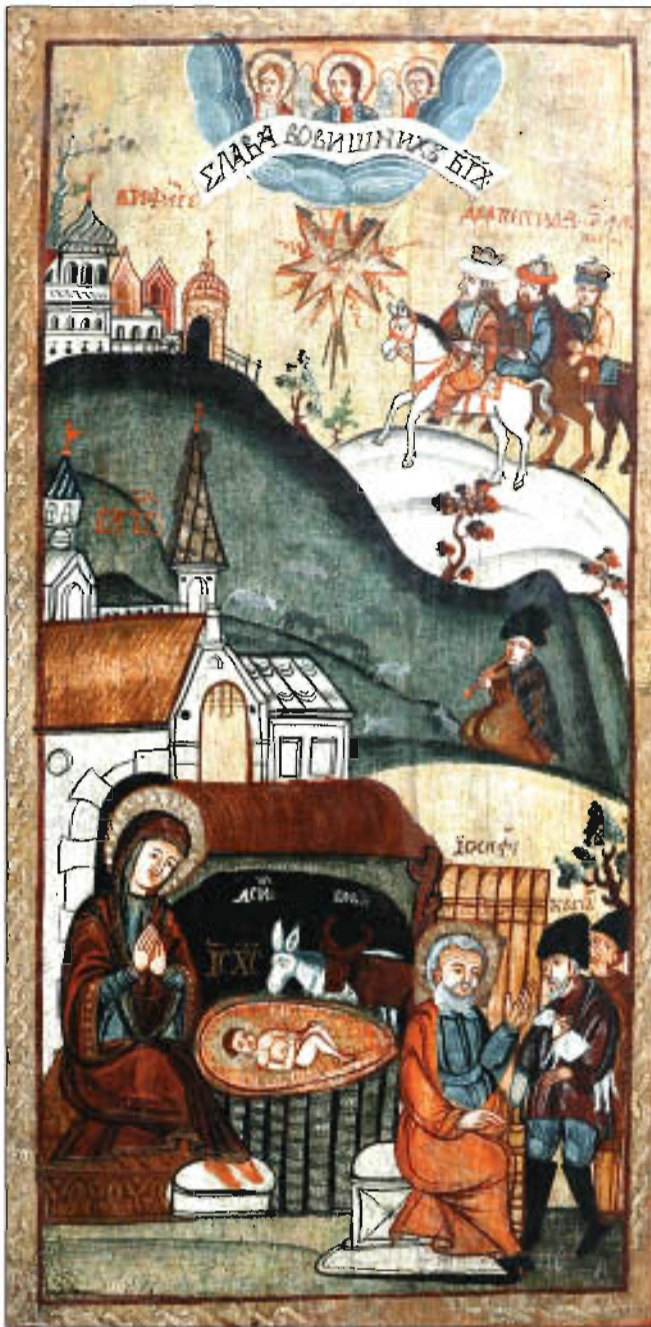
Prin urmare, este ceva firesc ca în timpul liturgic al *Octoihului* să fie cântate acele imne de laudă numite colinde, având scopul de a-L slăvi pe Dumnezeu Care Se face Prunc, așa cum au făcut îngerii și păstorii „la plinirea vremii” (Gal. 4, 4).

Dar de ce se cântă și nu se rostesc unele texte biblice și bisericești? Sfântul Ioan Gură de Aur aduce o explicație în acest sens: „Dumnezeu, văzând că cea mai mare parte dintre oameni erau nepăsători, puțin dispuși să citească lucrurile spirituale și să îndure cu plăcere osteneala, voi să le facă munca mai plăcută; El adăugă la cuvintele profetice melodia, pentru ca, atrași de ritmul cântării, să-I înalțe toți cu căldură imnele sfinte. Căci nimic pe lume nu deșteaptă atât de mult sufletul, dându-i aripi, liberându-l de piedicile din lume și desfăcându-l de cele trupești, dându-i râvna de a se aplica la cugetările filosofice, făcându-l să nu-i pese de toate lucrurile ce țin de viața pământească, ca o melodie și o cântare divină adaptată ritmului.”

Și totuși, de când și până când se pot cânta colindele? Sunt ele legate de o anumită perioadă a *Octoihului*? Este permis să se înceapă cântarea lor la o dată oarecare sau se

asteaptă câteva zile, respectiv săptămâni înainte de sărbătoarea Nașterii Mântuitorului pentru a le interpreta? Răspunsul îl aflăm în cărțile de cult, mai precis în „Catavasier” sau în „Octoihul Mic”.

La slujba Utreniei, premergătoare Sfintei Liturghii, după

Nașterea Domnului, Icoană portabilă din sec. XVII, provenită din Osoi, județul Cluj. Muzeul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Salajului.

citirea Sfintei Evanghelii urmează citirea Psalmului 50. Apoi începe așa numitul canon, reprezentând forma dezvoltată a

poemului sau a odei. Astfel, canonul este un complex sau o înlănțuire de poeme sau ode, care tratează fiecare în parte episoade diferite ale aceleiași teme, iar toate laolaltă o epuizează în canon. Cu alte cuvinte, raportul dintre odă și canon este ca cel dintre poem și epopee. Unele canoane cântă Învieria, altele au ca obiect adorarea Crucii, altele dogma Sfintei Treimi, altele cinstirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu etc.

Fiecare dintre cântările sau odele canonului, în număr de 9, constă la rândul-i din mai multe tropare sau strofe, dintre care cea dintâi se numește irmos. Tot un irmos este și *catavasia*. Poartă această denumire, deoarece „în timp ce troparele se citeau, stând jos, când începeau să fie cântate irmoasele, trebuia să se coboare din strane”, iar corurile sau cântăreții să se unească în mijlocul bisericii pentru a cânta laolaltă *catavasia*. De la această acțiune de coborâre (gr. *καταβασία*, -ας = coborâre) și-au luat numele unele irmoase.

În cursul anului bisericesc se cântă mai multe *catavasia*: ale Înălțării Sfintei Crucii, ale Nașterii Domnului, ale Botezului, ale Întâmpinării Domnului, ale Bunei Vestiri, ale Paștilor, ale Rusaliilor, ale Adormirii Maicii Domnului.

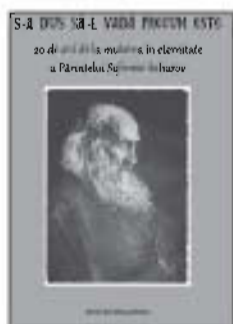
Catavasiile Nașterii Domnului se cântă de la 21 noiembrie până la 31 decembrie. Irmosul cântării 1 ne introduce în bucuria sărbătorii: „Hristos Se naște, slăviți-L! Hristos din ceruri, întâmpinați-L! Hristos pe pământ, înalțați-vă! Cântați Domnului tot pământul, și cu veselie, laudați-L, popoare, că S-a preaslăvit.” Irmosul ultimei cântări vine să ne ridice și el duhovnicește, ducându-ne cu gândul la evenimentul petrecut în Betleemul Iudeii: „Taină minunată și neobișnuită văd, cer fiind peștera, scaun de heruvimi Fecioara, ieslea sălășluire, întru care S-a culcat Cel Neîncăput, Hristos-Dumnezeu, pe Care, laudându-L, Îl mărim.”

Prin urmare, după cum se cântă *catavasiile* Paștilor între Învieria Mântuitorului și Înălțarea Sa la Cer, auzindu-se în această perioadă și „Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le”, tot astfel, prin analogie, colindele se cântă în răstimpul *Octoihului*, începând din 21 decembrie (Intrarea în Biserică a Maicii Domnului) și până în 31 decembrie (odovania sau încheierea praznicului Nașterii Domnului).

Cunoscând aceste „date tehnice”, vom înțelege mai bine că în rânduiala slujbelor bisericești totul se face după o logică dumnezeiască. Depinde doar de noi dacă dorim să împlinim „obiceiul din bătrâni”. Ne referim aici la „bătrânii frumoși”, adică la „călugării” care au alcătuit textele bisericești, ca urmare a rugăciunii stăruitoare și a vieții lor îngerești.

EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

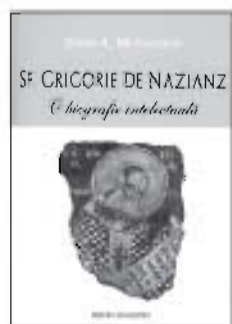

S-A DUS SA-L VADA PRECUM ESTE
20 de ani de la mutarea în eternitate
a Părintelui Sofronie Saharov
471 pag., format 135x200 mm
Preț 30 LEI.

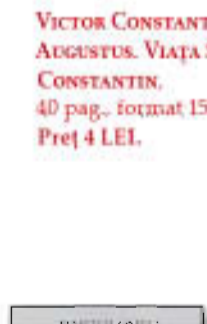
PĂRINTELE GEORGES FLOROVSKY.
Scrișă biografică
282 pag., format 145x210 mm
Preț: 15,00 Lei

CUVINTELE BĂTRÂNILOR
Părintele Dionysios Tatsis
100 pag., format 135x210 mm.
Preț 7 LEI.

Sf. GRIGORIE DE NAZIANZ.
618 pag., format 145x210 mm.
Preț 25 LEI.

VICTOR CONSTANTINUS MAXIMUS AUGUSTUS. VIAȚA SFÂNTULUI CONSTANTIN.
40 pag., format 150x230 mm.
Preț 4 LEI.

MISTERELE ORIENTALE ȘI CREȘTINISMUL
212 pag., format 135x200 mm.
Preț 25 LEI.
(Carte distribuită de Editura Eikon)

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preda,
Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea • Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca • Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Pr. Ioan Bizău, Elena Chircev, Doina Curticăpeanu, Cezar Login,
Pr. Grigore Divu Moș, Marcel Munteanu, Alexandru Nemoianu,
Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Patru seri cu și despre Părintele Dumitru Stăniloae

Tatiana Onilov

In perioada 18-22 noiembrie, Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România (ASCOR) și comunitatea Bisericii Misionare a Studenților din Cluj-Napoca au organizat mai multe evenimente de comemorare a marelui teolog român, Părintele Dumitru Stăniloae. Întâlnirile cu oamenii care l-au cunoscut pe Părintele Dumitru Stăniloae și care i-au conturat cât se poate de bine profilul teologic, dar și pe cel uman s-au desfășurat pe parcursul a patru seri. În acest mod, și clujenii au marcat cei 110 ani de la nașterea și 20 de ani de la trecerea la cele veșnice a celui care a fost numit *cel de-al patrulea teolog* al Bisericii Ortodoxe, având șansa să-l redescopere și să îl cunoască mai bine pe revigoratorul scrierilor patristice.

Organizatorii evenimentului au vrut să creioneze portretul Părintelui Dumitru Stăniloae nu doar prin prisma scrierilor teologice asupra cărora a lucrat ani în șir, dar și prin prisma calităților sale ca om, prieten, sfătuitor, îndrumător și duhovnic. Iată de ce, invitații acestor seri au fost persoane care l-au cunoscut îndeaproape și care au putut spune lucruri minunate și întâmplări din viața cotidiană a teologului român.

Teologia ca viața sau viața ca teologie

În prima seară, renumitul etnograf, publicist, jurnalist și cercetător, Costion Nicolescu, a depănat amintiri personale despre clipele petrecute alături de Părintele Dumitru Stăniloae. Prima întâlnire, aparent întâmplătoare, avea să-i descopere pe atunci tânărului Costion Nicolescu, un chip al blândeții, al delicateții și al consacrării omului adâncit întru totul în trăirea cu și pentru Dumnezeu. „Părintele Dumitru Stăniloae era familial cu Dumnezeu și oricine îi călca pragul era absorbit în acea atmosferă familială. Te molipseai de bucuria și *arderea* care domnea în casa Părintelui Dumitru”, a spus Costion Nicolescu, încercând să își asume rolul celui care ar fi fost în stare să deschidă inimile ascultătorilor și să îi facă să se îndrăgostească de Părintele Dumitru Stăniloae, așa cum i s-a întâmplat lui cu mulți ani în urmă.

Povestitorul din prima seară a mărturisit că pentru el întâlnirea cu marele teolog a fost o minunată petrecere în jurul unui „nucleu de foc arzător”, experiență asemănătoare într-o oarecare măsură cu cea a apostolilor care nu se mai puteau despărți de Mântuitorul. De altfel, cei prezenți la conferință, au putut afla că Părintele Dumitru Stăniloae, deși a scris multe cărți dogmatice, cu înțelesuri profunde, în discuțiile cu oamenii care îl vizitau vorbea despre Dumnezeu în termeni simpli și de bucurie. „Nimic nu era cu emfază. Totul era așezat. Vorbea despre Dumnezeu ca despre Tatăl lui, despre Iisus Hristos ca despre Prietenul său, iar despre Maica Domnului ca despre Mama lui. Despre Sfânta Treime vorbea doar în termeni de bucurie, propunând o alt fel de teologie”, a relatat cu multă delicatețe Costion Nicolescu.

Discutând despre teologia Părintelui Stăniloae, publicistul a spus că aceasta era una înnoitoare, aducătoare de lumină, care se axa pe dogmele iubirii, exprimând adevăruri ce capătă o dedicație umană. „Sfânta Treime sau la început a fost Iubirea”,

„Iisus, pâinea care s-a coborât din cer”, „Liturgia este urcușul comunitar spre Împărăția lui Dumnezeu, Împărăția iubirii veșnice”, „Biserica ca rug aprins” sunt doar câteva dintre cugăturile teologice de un mare calibru ale Părintelui Dumitru Stăniloae, comparabile cu vorbele de duh ale apostolilor sau ale sfinților prin care Dumnezeu transmite mesajele Sale umanității. Costion Nicolescu afirmă că în afară de putere și adevăr, despre teologia Părintelui Dumitru se mai poate spune că este una poetică, metaforică, nuanțată și descoperitoare de sensuri noi.

Transpunând în viața personală adevărurile pe care le-a conștientizat, Părintele Dumitru Stăniloae trăia o teologie foarte concretă, o teologie a experienței, una asumată și responsabilă. Ceea ce îl caracteriza cel mai mult era atenția și delicatețea față de interlocutorul său. Era interesat atât de bucuriile, reușitele, cât și de grijile, necazurile sau întristările celui cu care dialoga. „Prin vorbe simple te mângâia, dar te putea ridica în același timp spre Dumnezeu”, a subliniat distinsul invitat, spunând că Părintele Dumitru a rămas în adâncul sufletului țărânul român atașat de oameni, familie, sat, neam și țară. Costion Nicolescu crede că titanul duhovnicesc din secolul trecut a apărut ca un mângâietor din mai multe generații, care a sintetizat toată teologia, lăsând posterității scrieri de o mare valoare. Iar în acest context, despre Părintele Dumitru Stăniloae s-a spus că este un om ce a transmis o moștenire atât poporului român, cât și întregii lumi. Astfel, conferențiarul din prima seară consideră că putem să-i vorbim lumii prin Părintele Dumitru Stăniloae.

Costion Nicolescu a mai vorbit despre îndrumătorul său pe calea credinței ortodoxe și ca despre un om al mulțumirii nesfârșite, al propovăduitorului unei Ortodoxii care reprezintă o sumă de „Da”-uri, al omului asistat continuu de Duhul Sfânt în orice lucrare pe care o desfășura. „Când erai lângă Părintele Dumitru Stăniloae simțeați o descărcare teribilă de har, o mireasmă a oamenilor deosebiți. Te copleșea sfințenia și transparența izvorâte din cunoașterea vie, adevărată a lui Dumnezeu. Prin felul lui de a fi, prin activitatea sa, Părintele Dumitru Stăniloae a înfrumusețat firea”, a mai spus Costion Nicolescu. La final, publicistul a spus că românii sunt datori să vorbească și să-l vestească pe marele teolog al poporului nostru, acesta fiind un privilegiu și un prilej unic de a vorbi despre oameni cu adevărat vrednici.

Părintele Dumitru Stăniloae – omul lui Dumnezeu

O expoziție cu fotografii editate și inedite din viața Părintelui Dumitru Stăniloae, întâlnirea cu Maica Stareță Filofteia de la Mănăstirea Bunești și Maica Rafaela, nepoatele teologului român, precum și prezența Preasfințitului Vasile Someșanu la Biserica Studenților au fost evenimentele care s-au desfășurat în cea de-a doua seară.

Într-un cadru prietenesc, la demisolul Bisericii Studenților din campusul Hașdeu, locul unde a fost vernisată expoziția de fotografii, monahiile octogenare, Filofteia și Rafaela, au evocat fragmente din viața scriitorului filocalic român din perspectiva nepoatelor care i-au fost aproape mai ales în ultimii ani ai vieții pământești.

Astfel, ascultătorii au aflat că Părintele Dumitru Stăniloae scria în continuu și cu nesat, folosind cantități enorme de ceară și petrecând majoritatea timpului printre cărți. Noaptea dormea câte 3-4 ore, iar când îi venea o idee se ridica neapărat din pat pentru a o nota. La sfârșitul vieții avea o mare dorință de a transmite tinerilor tot ce a acumulat, ce a scris și ce a înțeles. Primele sute de tineri în casa lui, semnificativ fiind momentul când cu ocazia împlinirii a 88 de ani, toată strada Cernica din București a fost împânzită de tineri din ASCOR care vroiau să îl vadă și să îl asculte pe Părintele Dumitru Stăniloae. Pentru că nu putea să îi primească pe toți în casă, le-a vorbit de la geam, gestul fiind de o noblețe aparte, foarte apreciat de studenții de atunci. Maica Rafaela, cea care era în casa Părintelui a spus că distinsul teolog regreta faptul că nu era cu 20 de ani mai tânăr ca să poată ieși în stradă și să le vorbească tinerilor despre valori, despre credință.

Credința Părintelui Dumitru Stăniloae vine dintr-o familie cu rădăcini puternic ancorate în valorile Ortodoxiei. „Din bu-

nica noastră, mama unchiului, au ieșit patru preoți renumiți. Iar bunicul era un om atât de credincios și de pătrunzător, încât oamenii veneau la el ca la un duhovnic pentru a-i cere sfatul și veneau chiar și de la o distanță de 60 de kilometri. Bunicul îi învăța să spună *Tatăl nostru*, îi povățuia și îi îndruma spre biserică”, a povestit Maica Rafaela, subliniind că Părintele Dumitru Stăniloae a moștenit din plin aceste trăsături. Mai mult decât atât, nepoata teologului spune că prin delicatețea sa, prin grija față de semenii, prin dorința de a nu supăra pe nimeni, prin cumsecădenia și cuviința care îl caracterizau, Părintele Dumitru Stăniloae ducea un mod de viață călugăresc fiind în lume.

„Părintele Dumitru Stăniloae a fost omul care a purtat în permanentă cămașa fericirii. Era un om senin, mulțumitor, niciodată nu întorcea cuvântul, nu a vorbit de rău nici conducerea acelor vremuri, deși a făcut închișoare politică, nici poporul și nici ierarhia”, a mai adăugat monahia care a stat patru ani lângă „unchiul” rămas singur la vârsta bătrâneții. Părintele Dumitru Stăniloae a petrecut alături de soția sa, Preoteasa Maria, 62 de ani, iar Monahia Filofteia spune că erau un trup și un suflet, se înțelegeau foarte bine și se cunoșteau unul pe altul în cele mai mici amănunte. Iată de ce, despărțirea pământescă de soția sa a fost mai greu de suportat, iar dragostea nepoatelor și grija manifestată față de Părintelui Stăniloae până în ultima clipă a vieții sale s-a dovedit a fi cea mai mare mângâiere. La rândul lor, nepoatele consideră că vremea petrecută alături de soții Stăniloae reprezintă una dintre cele mai mari bucurii din viața lor. De asemenea, Maica Filofteia simte o împlinire la gândul că a reușit să amenajeze la Vlădeni un muzeu în incinta casei unde a copilărit Părintele Stăniloae.

Un preot ortodox francez creionează portretul Părintelui Dumitru Stăniloae

Un alt invitat, venit din Franța, care l-a cunoscut foarte bine pe Părintele Stăniloae și a tradus numeroase cărți teologice din română în franceză a fost Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard, prtopop în cadrul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei centrale și Meridionale. Timp de două seri, invitatul le-a vorbit clujenilor despre rolul Părintelui Dumitru Stăniloae în viața sa, despre importanța lucrărilor dogmatice scrise de teologul român, dar și despre viața sa personală și misionară pe care o desfășoară într-o țară din ce în ce mai laicizată, precum este Franța.

Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard, provine dintr-o familie catolică de origine nobilă, o familie de preoți și călugări, cu un profund cult al sfințeniei și al rugăciunii. Cu toate acestea, a existat în viața clericului un moment de cotitură, când și-a pus mai multe întrebări vizavi de dreapta credință și, prin Pronia lui Dumnezeu, a înțeles că adevărata cale, cea mai completă și cea mai împlinitoare care duce spre Hristos este Ortodoxia. Nu a trecut mult timp de la conștientizarea adevărului până la convertirea la Ortodoxie în cadrul Bisericii Ortodoxe Române a Părintelui Marc-Antoine Costa de Beauregard. Fiind un om căutător și dornic de a afla mai multe, a început să se intereseze de unde poate afla mai multe despre învățăturile și dogmele credinței pe care și-a asumat-o. La Paris, teologi precum Olivier Clément l-au direcționat instantaneu spre Părintele Dumitru Stăniloae, care prin anii '70 - '80 ai secolului trecut era deja cunoscut în Franța.

Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard nu a stat mult pe gânduri și a venit în România. L-a căutat pe Dumitru Stăniloae și, după ce l-a găsit, nu s-a mai despărțit de teologul român timp de mai mulți ani. Aceasta a fost o vreme când a reușit să învețe limba română, să studieze în România, dar și să lucreze în colaborare cu Părintele Dumitru Stăniloae la elaborarea unei cărți cu totul deosebite, intitulată *Mica dogmatică vorbită. Dialoguri la Cernica*. Cartea este rodul convorbirilor zilnice între actualul preot francez și Părintele Dumitru Stăniloae care au avut loc în cursul verii lui 1981 la Mănăstirea Cernica. Spre deosebire de celelalte scrieri dogmatice ale teologului român, în *Mica dogmatică vorbită. Dialoguri la Cernica* sunt exprimate într-un limbaj simplu, „în registru dialogic și în cheie existențială, pe alocuri lirică, a temelor *Dogmaticii*”.

Vorbind despre personalitatea Părintelui Dumitru Stăniloae, invitatul francez a spus că cea mai mare calitate a povătuitorului său era smerenia, iar discursul său era un demers teologic smerit. Cu toate acestea, potrivit Părintelui Marc-Antoine Costa de Beauregard, teologul român era în același timp foarte conștient de valoarea sa, pe care însă nu o etala, ci o lucra pentru posteritate. De asemenea, în memoria fostului ucenic, Părintele Dumitru Stăniloae rămâne a fi un om al curajului, al amabilității și al blândeții, cu un umor plin de viață pe care îl transmitea și celor din jurul său.

În cadrul evenimentului omagial, Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard a trasat câteva dintre caracteristicile scrierilor și învățăturilor Părintelui Dumitru Stăniloae cu referire la *Sfântul Duh și persoana umană în Biserică*, subliniind că teologul român a vorbit despre o teologie profetică, lucrătoare și nu doar una academică, fără continuare în Biserică cea vie. Iar una dintre datorile de astăzi a Bisericii Ortodoxe de pretutindeni, în opinia preotului din Franța, este cea de a se face credibilă atât pentru cei credincioși, cât și pentru cei care încă nu sunt în sânul ei.

Lansarea revistei ARTHOS în cadrul serilor dedicate Părintelui Dumitru Stăniloae

Tatiana Onilov

În cadrul celei de-a treia seri dedicate Părintelui Dumitru Stăniloae, a avut loc un eveniment semnificativ și important pentru comunitatea Bisericii Misionare a Studenților din Cluj-Napoca: a fost lansată revista *ARTHOS*.

ARTHOS este rodul muncii tinerilor din cadrul comunității Bisericii Studenților și, așa cum spunea Părintele Ciprian Negreanu, preotul misionar al acestei comunități și coordonatorul noului produs mediatic, revista este o expresie și un dar pentru căutătorii de cuvânt frumos și de sensuri mai profunde.

Apărută cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Andrei Andreicuț, Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, revista vine să propună un suflu nou. În cadrul lansării, redactorul-șef, Bogdan Herțeg, a trasat câteva dintre caracteristicile, dar și dezideratele publicației. Potrivit lui, *ARTHOS* este un proiect care se va defini în timp, dar care se vrea a fi mai întâi de toate o prelungire a trăirii duhovnicești prin cuvânt și prin gândire. Așa cum spune și editorialul revistei lansate, în spatele articolelor sunt persoane care, în pofida tinereții lor, caută să aibă ca fundament și călăuză valorile ortodoxe, învățătura și predania Sfinților Părinți ai Bisericii Ortodoxe, precum și încercările autentice de trăire în și pentru Dumnezeu. Discursul propus nu este unul teologic, ci mai degrabă unul trecut prin filtrul personal al autorilor articolelor care folosesc un limbaj viu, corect și firesc. Materialele propuse vin să lămurească nedumeriri și să răspundă la întrebări care apar la majoritatea oamenilor însetați de

Adevăr. „Nu vrem o revistă care să impresioneze, ci una prin care îi lăsam loc Domnului să lucreze în inimile altor oameni”, a afirmat redactorul șef, Bogdan Herțeg.

În *ARTHOS* cititorii vor avea posibilitatea să descopere chipuri duhovnicești demne de privit, modele trăitoare ale căror cuvinte de foc trezesc la viață, vor găsi tâlcuiri la Psalmi, texte explicative la Facere, interviuri cu personalități marcante, vieți de Sfinți și abordări ale unor subiecte duhovnicești, dar și sociale actuale. Mai presus de toate, revista își propune să fie una conceptuală, temele numerelor fiind concepte-cheie în Ortodoxie. Iar pentru a avea un construct mediatic autentic, cuvintele sunt dublate în majoritatea cazurilor de imagini originale.

Invitații seni, Părintele Cătălin Pălimaru, directorul Editurii *Renașterea* și al revistei *Tabor*, a încurajat apariția revistei *ARTHOS* și i-a sfătuit pe tineri să fie constanți în scriere, să nu piardă ritmul, să păstreze de-a lungul timpului calitatea articolelor și să manifeste un interes viu pentru activitatea pe care au demarat-o. Publicistul Costion Nicolescu a spus că revista arată prietenos și îmbie spre lectură. „Mi-a plăcut foarte mult titlul publicației. Trimite la un anumit tip de asceză”, a afirmat Costion Nicolescu, subliniind faptul că în zilele noastre este foarte important că există o agoră unde se pot întâlni și scrie tinerii care se străduiesc să aibă un filtru al valorilor. În opinia celui care a stat în anii '90 în spatele renumitei revistei *Alfa și Omega*, noua revistă trebuie să atingă scopul maximal, cel de a-i face pe cititori să aștepte cu nerăbdare următorul număr. De asemenea, Costion Nicolescu a afirmat că vede pentru *ARTHOS* un viitor foarte frumos, deoarece revista apare dintr-o pornire întemeiată pe dăruire și iubire.

Tradiții populare și voie bună la agapa de dinaintea postului Crăciunului

Tatiana Onilov

În ultima duminică de dinaintea postului Crăciunului, Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România (ASCOR), filiala Cluj-Napoca, împreună cu membrii comunității Bisericii Studenților din campusul universitar Hașdeu, aidoma vremurilor de odinioară, au organizat o șezătoare. Ceea ce s-a vrut a fi agapa de lăsare a secului înainte de postul Crăciunului, s-a transformat într-o întâlnire frumoasă ancorată în tradițiile populare românești.

Masa de sărbătoare a fost bogată și copioasă. După ospățul și deliciul papilelor gustative, a urmat un adevărat spectacol de dansuri populare, desfășurat de participanții la cursul de dansuri populare organizat de ASCOR. Toți dansatorii, așa cum e datina, au fost îmbrăcați în costume tradiționale. Înainte de programul artistic, Oana Raluca Băilă, vicepreședinta ASCOR, a explicat foarte detaliat și frumos semnificația costumului popular, a descifrat simbolurile care se întâlnesc mai ales pe costumul popular din zona Maramureșului, care și până în ziua de azi și-a păstrat denumirea de „Cheptar cu Raiul” sau „costum cu Raiul”, acesta fiind un model unic, specific doar acestei zone din România.

Explicarea simbolurilor de pe costumul popular

Astfel, potrivit celor spuse de Oana Raluca, pe pieptar, este stilizat și redat Raiul. Există un loc al Altarului, în mijlocul pieptarului fiind cusut Pomul Vieții străjuit de doi Arhangheli. Pe costum, Arhanghelii sunt reprezentați de două păsărele care păzesc acest Pom. Reprezentarea dată este situată în mod intenționat pe piept, în preajma inimii, fiind ca o pecete pe centrul omului. În versurile unui colind, recitate de Oana Raluca, sunt redată și alte înțelesuri biblice care pot fi deciptate la o analiză mai amănunțită a cusăturilor și ornamentelor de pe un costum popular. „Jur pre jurul poalelor scrisă-i marea turbure. / [...] / La mâneci și la chiotori scrisese sfinte sărbători, / La gât și la mâneci scrisese sfinte dumineci.” Oana Raluca spune că în zona maramureșeană se păstrează zadiile vinete, care acum nu se mai poartă. „Zadiile, șorturile din față, au culoarea vânăță și această culoare reprezintă marea turbure, așa cum se spune și în colindă. Versurile duc cu gândul la textul biblic, la Facere, atunci când Dumnezeu a despărțit apele de uscat. Și exact așa este reprezentat și pe costumul maramureșean: pieptarul cu Raiul, zadiile vinete, adică apele, iar dedesubt, în josul zadiilor, la poale, există o fâșie de țesătură pe care este brodată o câmpie cu flori, adică

locul unde a fost adus Adam după cădere. Toate lucrurile acestea nu au fost întâmplătoare, ci vin dintr-o experiență și dintr-o trăire în și cu Dumnezeu a țaranului român”, mai completează Oana Raluca.

Ateliere tradiționale desfășurate de ASCOR pentru redescoperirea valorilor poporului român

Oana Raluca Băilă este cea care pe parcursul a mai multor ani, de când e membră ASCOR, a reușit să le descopere tinerilor frumusețea și importanța portului popular, dar și să organizeze mai multe ateliere tradiționale. Acestea se desfășoară pe tot parcursul anului universitar. Toamna și iarna, doritorii au posibilitatea să participe la atelierul de colinde, la cel de creștături în lemn și, de anul acesta, la cursul de dansuri populare. În timpul postului Paștelui Oana Raluca explică și demonstrează cum pot fi încondeiate cu motive tradiționale ouăle pentru masa de sărbătoare. Atunci când are ocazia, tână iubitoare de tradiții vorbește despre obârșia datinilor românești, despre modul simplu de viață al țaranului român. „Țăranul român, oricât de simplu era, în tot ce făcea, în primul rând s-a înconjurat de frumos. Și acolo unde există o viață ancorată în frumos e imposibil să nu fie și Dumnezeu. Ca și cum frumosul sunt urmele lui Dumnezeu lăsate în lume”, cugetă Oana Raluca. Ea mai spune că țăranul român trăia o viață cu gândul mereu la Dumnezeu. „Chiar dacă viața lui nu era precum cea a unui călugăr, cu rugăciuni neîntrerupte, dar, prin faptul că a știut să se înconjoare de frumos, aceasta l-a ajutat să-și amintească mereu de Dumnezeu. Totul avea elemente simbolice, de la patul de lemn cu încrustări, de la lada lui de zestre cu frumoase ciopliti și simboluri, la lingura cu care mâncau sau la fusul care torcea lână pentru alte obiecte deosebite. Casele colorate vioi, țesăturile de o noblete și o finețe deosebite, totul înălța sufletul spre o altă lume”, subliniază Oana Raluca.

Satele maramureșene – tezaure de tradiții și folclor

Și pentru că știe că în satele maramureșene mai sunt oameni care păstrează obiecte prețioase lucrate manual, inclusiv și costume populare de o valoare incontestabilă, din anul doi de facultate Oana Raluca a demarat activitatea de căutare și de adunare a straielor tradiționale strămoșești. Pe timpul verii, împreună cu mai mulți tineri iubitori de tradiții, merge în căutarea zadiilor, pieptarelor, cămășilor populare. Așa s-a întâmplat să găsească piese foarte rare, pe cale de dispariție, la femei care păstrau aceste comori în lăzile de zestre. „Una dintre cămășile mele cele mai frumoase și mai valoroase este cămașa cu păsărele. Cele două păsărele care străjuiesc Pomul Vieții. Există pieptar cu păsărele, sunt zadii cu păsărele, dar cămăși cu păsărele nu mai văzusem până atunci. Am putut să o cumpărăm și este una dintre achizițiile cele mai valoroase”, relatează cu bucurie Oana Raluca. De la început, tinerii au reușit să adune 10-12 costume. Acum, în patrimoniul comunității din Hașdeu există în jur de 30 de costume.

Straiile populare sunt îmbrăcate nu doar în zi de sărbătoare, ci și cu prilejul organizării pelerinajelor, a procesiunilor și a evenimentelor deosebite, așa cum a fost agapa de dinaintea începerii postului Crăciunului. Tinerii au purtat cu multă mândrie iile, cămășile, zadiile, pieptarele tradiționale, au dansat hore și tropăite în costumele păstrătoare de datini și au încercat să readucă, pe cât a fost cu putință, atmosfera sărbătorilor din satele românești, când pentru fete și băieți nu era bucurie mai mare decât a se întâlni pe un tărâm frumos al împărțirii bucuriei.

Țechipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567